

Pisma o vojnah in miru

*Ker vedo, kako je živeti vojno,
vedo, zakaj je nujno živeti mir.*

Mirovni inštitut
Inštitut za sodobne družbene in politične študije
The Peace Institute
Institute for Contemporary Social and Political Studies

Pisma o vojnah in miru

Kako pomemben je mir, velikokrat ugotovimo šele takrat, ko se soočimo z vojno. Zato smo na Mirovnem inštitutu zagnali serijo javnih pisem **Živeti mir**, kjer predstavljamo zgodbe iz sveta, ki jih pišejo ljudje, ki jim je življenje presekala vojna ali so se znašli v kakšnem oboroženem spopadu. V pismih lahko izveste kako o miru in vojni razmišljajo ljudje iz Palestine, Ukrajine, Ruande, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Srbije, Sirije, Sudana, Afganistana, Konga, Jemna in drugod. Iz njihovih izkušenj se lahko veliko naučimo. Medtem ko v medijih danes prevladujejo mnenja svetovnih voditeljev, ki zagovarjajo vojne, militarizacijo in oboroževanje, želimo s pismi v javnosti okrepiti glasove, ki zagovarjajo mir, zavračajo nasilje in vsem priznavajo enake pravice. Glasove, za katere verjamemo, da predstavljajo večino ljudi.

Vsa pisma lahko preberete na:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/>

Dostop do pisem:

Kazalo pisem

ABER , Sirija	• 6
JAVAN , Demokratična republika Kongo	• 9
JURIJ , Ukrajina	• 12
ARLENE , Burudni	• 16
ABU AMRA , Gaza	• 19
ARMAND , Burundi	• 22
DIVINE , Demokratična republika Kongo	• 25
ANASTASIA , Rusija	• 27
AYEN , Republika Južni Sudan	• 29
MORA , Ukrajina	• 32
JACKIE , Ruanda	• 34
PAYMAN , Iran	• 37

PACIFIQUE , Demokratična republika Kongo	● 39
EVA , Republika Južni Sudan	● 41
WAFAA , Gaza	● 43
EMINA , Hrvaška	● 46
NINO , Gruzija	● 49
LAURA , Kolumbija	● 52
IRENE , Dominikanska republika	● 55
BORO , Bosna in Hercegovina	● 57
EBADI , Afganistan	● 60
SAMAR , Jordanija	● 62
BAVE , Rožava	● 66
MILICA , Srbija	● 69

*'Ideja ubijanja je nora,
kruta in temna; trči s
človeško naravo, ki teži
k dobremu.'*

ABER

Je človeštvo večje od vojne ali je vojna večja od človeštva?* Bi moral človek umreti za nek določen cilj ali naj živi, da bi dosegel namen tega cilja? Zakaj bi moral človek umreti, da bi dosegel namen nekega cilja?

Kaj je bilo na začetku, je bila to vojna ali mir? Vojna in mir ali mir in vojna. Ideja ubijanja, zločina, kot so nam povedale svete knjige, se je začela z zgodbo o prvem umoru v človeški zgodovini: Kajn, sin Adama, je ubil svojega brata Abela. Abel je ležal mrtev, njegova kri je prepojila zemljo. Kajnova žalost je bila neizmerna, njegovo obžalovanje boleče, vendar njegova žalost in kesanje nista mogla zavrteti časa ali preprečiti zločina. Svete knjige nam govorijo, da Kajn ni vedel, kako ravnati s telesom svojega brata po njegovi smrti, dokler ni videl vrane in se pri njej naučil, kako pokopati telo v zemljo.

Ideja ubijanja je nora, kruta in temna; trči s človeško naravo, ki teži k dobremu. Koncept ubijanja in koncept vojne sta vedno grda, vedno prinašata uničenje, smrt, trpljenje, izgubo in se ne ujemata z negujočo žensko naravo niti z njeno mehko ženstvenostjo. Ženska predstavlja lepoto, življenje, plodnost, varnost, trdnost in razdajanje. Zato lahko razumemo, zakaj tolikšen obseg ženskega trpljenja med vojno.

Človeška zgodovina ima dolg popis vojn; od samega začetka stvarstva poznamo konflikte in vojne. Prvo svetovno vojno med leti 1914 in 1918 je povzročil atentat na avstrijskega prestolonaslednika in njegovo ženo, ki ga je izvedel študent iz Srbije 28. junija 1914. Po obdobju relativnega miru se je zgodila druga svetovna vojna, ki je trajala od leta 1939 do 1945.

Omenjam prvo in drugo svetovno vojno, ker, vsaj zame, prinašata enako krutost in nasilje kot ju prinaša dogajanje v moji državi, Siriji, od leta 2011 dalje. Vojna je vojna. Ubijanje je ubijanje. Kri je kri. Naj gre za regionalno, mednarodno ali državljansko vojno, trpljenje ženske je, žal, v vseh konfliktih enako.

Kar se je zgodilo in se še vedno dogaja v Siriji, je dokumentirano v strašljivih številkah tako mednarodnih kot lokalnih opazovalcev – arabskih in zahodnih – ki razkrivajo grozljive številkke posilstev, prisilnih izginotij in smrti kot posledic mučenj. Sirijske ženske so zaradi tega neizmerno trpele, izgubile so elementarne nujnosti, ki zagotavljajo preživetje. Ena v sirske krogih precej dobro znana zgodba pripoveduje o uglednem sirske opozicijskem politiku, ki je pristal v zaporu. Paznik ga je izzval, naj otroku v zaporu pove zgodbo. Otrok je bil star približno pet let, njegov obraz je bil bled in rumen zaradi pomanjkanja dnevne svetlobe. Politik je poskušal pritegniti otrokovo domišljijo, začel zgodbo z: "Nekoč je bila ptica ...". Toda otrok ga je prekinil in vprašal: "Kaj je ptica?" Politik je nadaljeval, omenil je drevo, vendar ga je otrok ponovno prekinil in vprašal: "Kaj je drevo?" Politiku je postalo jasno, da otrok sploh še ni živel zunaj zaporniških zidov. Razen zapora in svoje matere, ki ga je rodila v zaporu, po tem ko jo je posilil paznik, ni poznal ničesar drugega. Njegova mati je bila stara komaj 22 let, ko so jo zaprli in posilili v zaporu.

V tej zgodbi je predstavljeno, kaj se je zgodilo v Siriji. Sirija – Damask, najstarejše nepretrgoma naseljeno mesto na svetu, z neprekinjeno zgodovino, ki traja skoraj enajst tisoč let. Sirija, Vzhod, Sirija verske tolerance, Sirija vzhodne cerkve, Sirija mošeje Omajadov. Sirija s svojo civilizacijo, zgodovino, kulturo, poezijo in literaturo. Sirija mesta Bosra al-Sham in Velike mošeje Omajadov, kjer so vse od časov osvajanja Levanta molili muslimani in kristjani. Moja babica po materini strani je bila kristjanka, zgodbe je pripovedovala in brala v arabščini ter francoščini. Še vedno se spominjam njenega veselja, ko je papež Janez Pavel II. obiskal Sirijo in postal prvi papež v zgodovini, ki je vstopil v mošejo. Ko je stopil v mošejo Omajadov v Damasku in sledil stopinjam svetega Pavla.

Kako je lahko svet mirno, ne da bi povzdignil glas, gledal uničenje Sirije, njeno izkrivljanje in kršitve? Tudi takrat, ko je svet spregovoril, je bil neučinkovit. Vzhod in Zahod sta ostala tiho.

Vzhod, ki nam je dal arabskega filozofa Averroesa, ki so ga slavili na Zahodu; mnogi so njegova dela šteli za eno od intelektualnih temeljev zahodnega preporoda. In Zahod je svetu dal Immanuela Kanta, filozofa, kateremu vsi dolgujemo opravičilo, saj nismo cenili niti znali uporabljati ključnih uvidov, ki nam jih je posredoval. Oprosti nam, Kant, ker nismo udejanjili tvoje velike vizije miru, ko si rekel:

1. Mirovni sklep je predhodni namen in želja po doseganju miru, zato da se projekt miru ne spremeni v začasno premirje, ki bi bil pravzaprav počitek pred ponovno sovražnostjo.
2. Nobena država, ne glede na to, kako močna je, ne sme vladati drugi.
3. Eden od pogojev za trajni mir je odprava stalnih vojsk (tukaj se ti iskreno opravičujem, Kant).
4. Nobena država si ne sme izposojati denarnih sredstev za financiranje tujih konfliktov.
5. Nobena država ne sme posegati v stanje in vladavino druge države; dejanja Rusije in Irana v Siriji so takšni primeri.
6. Nobena država si v vojni z drugo državo ne sme dovoliti takšnih dejanj, ki bi v bodočem miru onemogočile vzajemno zaupanje v spravo.

Čeprav je privlačna, se zavedamo težavnosti doseganja te vizije, ker se vlade upirajo zavezam ki bi kakorkoli nasprotovale njihovim interesom. Toda danes poskušajo institucije civilne družbe odigrati to vlogo, predlagajo globalno razpravo in pritiskajo na vlade, da bi ohranile globalno ravnovesje, ki bi upoštevalo mednarodne pravice.

Vojna, pravičnost, mir – plodovite pripovedi in prepleteni dogodki literaturi zagotavljajo bogate vire, zlasti vojna, ki ima neprekosljivo sposobnost vzbujanja zgodb in zbujanja pisateljeve domišljije. To mi v spomin prižene enega najbolj znanih romanov o vojni Vojno in mir ruskega pisatelja Tolstoja. Ravno branje tega romana nam je pomagalo razumeti čustveno izkušnjo ruske družbe med napoleonsko invazijo. Poezija in pisanje sta pogosto zadnje zatočišče za plemenito predajo.

Navidezni cilj vseh vojn in revolucij bi lahko bili svoboda in osvoboditev izpod diktatorske vladavine, ob upoštevanju socialnih, ekonomskih in vedénjskih pogojev v družbi. Preden se ni znašlo sredi vojskovanja,

človeštvo ni spoznalo krutosti vojn. Po koncu prve svetovne vojne so se pojavile nove nacije, drugačne od tistih, ki smo jih poznali pred njenim izbruhom. Enako je bilo po drugi svetovni vojni, ki je postavila ves svet med čeljusti dveh velikih sil: med kladivo komunizma in bič nežnega kapitalizma.

Toda po težkih izkušnjah obeh svetovnih vojn so sodobni ljudje končno spoznali, da so bili le kmetje na šahovnici in da **svoboda ni nič več kot mit, spleten zato, da bi služil ambicijam moči in nadzora.**

Živela sem v zaporu, ali morda, če rečem natančneje, živela sem v velikem zaporu. Pogoji moje priklenjenosti so bili za tisti čas sprejemljivi. Nisem razmišljala o spreminjanju na bolje ali pa življenja morda nisem dojemala kot zapor, v smislu, kot ga razumejo tisti, ki so seznanjeni z retoriko moči.

Najtežja stvar, ki si jo lahko zapornik zaželi, je svoboda, po tem, ko že spozna, da je v zaporu. Cena svobode je uničenje zaporniških zidov. Svoboda sije od daleč in zapornik ugleda vrednost svetlobe v temi celice.

Evropa je sijala kot nevestina zapestnica na konju, čakajoč na princa, da jo ponese stran. Ko sem po dolgem potovanju, ki je bil poln strahu – strahu za svoje življenje, za življenje svoje družine in majhnih otrok ter za tisto, kar je ostalo od mene po pobegu iz zapora, kraja, ki sem ga dobro poznala – prispela v Evropo, sem poznala ulico, kjer sem živela, poznala sem imena svojih sosedov, in ko sem jokala, sem slišala tolažbe sosedov, kot da bi govorili: "Smo svobodni zaporniki; zunaj nam zavidajo udobje, ki ga imamo. Tukaj ne mislimo na nikogar, in nihče ne misli na nas."

V Evropi nisem prepoznala zidov – ne zaporov ne sob niti hotelov. Temni zapori so zapori brez zidov, zapori brez stražarjev, zapori brez uradnih ur, namenjenih obiskom, brez uniform za zapornike.

Vse, kar sem si želela, je, da bi imela sobo, posteljo in poštni nabiralnik za pisma – pisma prijateljev, ki bi mi voščili ob rojstnih dnevih, pisma svoje bolne matere v Siriji, sporočilo sožalja po očetovi smrti.

Tukaj sem postala velik zapor, ki je držal vse moje spomine, sanje o domu, sanje o svobodi, sanje o toplini tistega zapora tam in si želela, da ne bi zapustila tistega zapora.

Toda ali se lahko človek kdaj osvobodi svojih spominov? Dokler samo sebe vidim kot človeka, bom ostala zapornica same sebe, kjerkoli že sem.

*Pismo je bilo napisano pred padcem Asadovega režima

Aber, Sirija

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-1/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-letters-of-wars-and-peace/>

Življenje med vojno je pogosto nepredstavljivo; včasih se ga spominjam in se zavedam, da smo v svoji zavesti prenehali biti v celoti človeški.

JAVAN

Za začetek naj citiram južnoafriškega pevca Luckyja Dubeja, ki je nekoč dejal: »Kdor čuti, ve, in kdor ve, čuti«. Opisati življenje med vojno v moji domovini, Demokratični republiki Kongo, zlasti na njenem vzhodu, je srce parajoče početje. Življenje med vojno je pogosto nepredstavljivo; včasih se ga spominjam in se zavedam, da smo v svoji zavesti prenehali biti v celoti človeški.

Predstavljajte si, da ponoči hodite v temi, medtem ko nad vami švigajo izstrelki in krogle, medtem ko se zavedate, da lahko že malo svetlobe pritegne sovražnikove strele. Takrat, ko smo zbežali, so okrog nas padale bombe, zaradi česar smo se morali prihuliti k tlom in se plaziti, da bi prišli na varno. Da bi se izognili obstreljevanju, smo hodili ob vznožju hribov, se izogibali znanim potem in goram, kjer so potekali ostri boji. Dolgo časa smo spali brez strehe nad glavo ali zavetja. V kaosu nenadnega pričetka vojskovanja nihče niti ni imel priložnosti zbrati svojih osebnih stvari.

Hrana je postala razkošje, saj so bile družine prisiljene bežati ločeno in nihče ni imel časa razmišljati o kopičenju zalog. Naša prednostna naloga je bila preživetje, beg pred bombami in krogami, usmerjenimi v našo vas. Tako smo živeli več let in se brezciljno premikali po državi, medtem ko so povsod po državi izbruhnili spopadi. Imeli smo le malo upanja, da bi uspeli prestopiti meje. Ljudje so med iskanjem hrane na poljih izgubljali življenja v zasedah in ogromno tvegali, da bi preživel. **Tudi če je bila humanitarna pomoč na voljo, nas je zaradi nenehnih spopadov le redko dosegla.** Šole in podjetja so se zaprla, življenje pa je bilo brezupno, zaznamovano z nenehnim preseljevanjem in vojno.

Starši so obupano opazovali dogajanje in hrepeneli po nekakšnem čudežu, a čudež se ni zgodil. Mladi in otroci so nabirali drva, ki so jih pogosto uporabljali za ogrevanje bivaljš, ne pa za kuhanje. Stres zaradi neizpolnjenih osnovnih potreb je povzročil napetosti v družinah. Predstavljajte si starše, ki več dni ne morejo nahraniti svojih otrok – tovrstno trpljenje je globoko prizadelo vse in jih spremenilo v sence samih sebe. Nekateri mladi in njihovi starši so v svojem obupu tvegali in se kljub nevarnostim, s katerimi so se soočali, vrnili domov, da bi si nabrali zaloge hrane. Ljudje so zdravstvene težave reševali s tradicionalnimi zdravilnimi metodami; če te niso pomagale, so se zatekli k molitvi in upali na čudež(e). Takšno je bilo življenje pred kakršnimkoli upanjem na prehod državne meje. Vojne stiske prizadenejo vse, tako mlade kot starejše, in nas vse preobremenijo.

Tako sem aprila 2012 s celotno našo skupnostjo prestopil mejo z Ruando in končal v tranzitnem taborišču Nkamira v zahodni provinci v okrožju Rubavu. V tistem trenutku sem zadihal in začutil mir, ne ozirajoč se na to, kaj bi me v prihodnje lahko doletelo v tranzitnem taborišču. **To, da sem si lahko oddahnil od streljanja, ki je zvonilo v mojih ušesih, in da smo bili na varnem mestu brez**

nadaljnega premikanja, je v meni in v ostalih – na podlagi izrazov njihovih obrazov – ustvarilo nekaj miru.

Po kratkem obdobju v tranzitnem taborišču smo se preselili v begunsko taborišče Kigeme, kjer s svojo družino in preostalo begunsko skupnostjo živim še danes. Življenje beguncev je težko in z mojo skupnostjo nikoli ni bilo lahko, vendar si nihče ne želi slišati bomb in strelskih krogel. To je povsem nekaj drugega. Ker v begunskem taborišču smo imeli priložnosti in možnosti, nekaj osnovnih sredstev za preživetje. Nekaterim mladim beguncem je bil omogočen brezplačen dostop do šolanja, ki ga imajo Ruandčani.

Toda za generacijo, ki je prva napredovala na višjo raven izobraževanja, ni bilo lahko, saj smo morali prehoditi mnogo kilometrov, da smo sploh dosegli srednjo šolo, kjer so poučevali višjo stopnjo znanja. Spomnim se, da smo hodili po 18 kilometrov, tja in nazaj, iz begunskega taborišča Kigeme. Vendar smo se s kolegi veselili takšne velike priložnosti ne glede na lakoto, ki se je pojavljala med našo hojo na tako dolge razdalje. Med potjo smo si lahko pripovedovali zgodbe, ki smo jih nato pripovedovali tudi doma, in primerjali našo sedanost s sanjami, ki so se nam porodile zaradi šolanja. To vse nas je navdihovalo vsa tri leta, vse dokler nismo končali srednje šole.

Bil sem motiviran in verjel sem v izobrazbo kot najmočnejši steber korenite preobrazbe svojega življenja in življenja svoje družine.

Verjamem, da je izobrazba enaka gonilna sila in motivacija za vsakogar, ki je zavezan študiju. Izobrazba je nekaj pomembnega, kar v življenje staršev v izgnanstvu vnaša upanje in srečo, svetlo prihodnost vidijo tudi v naši morebitni vrnitvi, če se ta zgodi kadar koli v naši prihodnosti. Če ne bi dobil priložnosti prečkati meje v varno in mirno državo, ne bi dokončal niti srednje šole niti univerzitetnega študija. Varnost je nuja, temeljna potreba v vzgoji otroka, ki ji sledi vse ostalo.

Kot nekdo, ki so ga oblikovale vse opisane okoliščine, sedaj živim v izgnanstvu v Ruandi, medtem ko mnoge doma v Kongu vse te okoliščine še vedno bremenijo. Nekateri ostajajo ujeti in hrepenijo po tem, da bi ušli nasilju. Obe strani, vpleteni v konflikt vlagata minimalna prizadevanja, da bi zaščitili ljudi pred razseljevanjem, vendar celo ti ukrepi ne zagotavljajo nobene varnosti. Lokalni voditelji, tako pomembni v tem delu Afrike, premorejo le malo resničnega vpliva na sprte strani; njihov edini nasvet je, naj ljudje bežijo čim dlje, dokler se ne počutijo varne.

Pogled na jezero Kivu in Demokratično republiko Kongo.

Kar nujno potrebujemo je varnost, ki bo posameznikom omogočila, da ponovno vzpostavijo svoje rutine iz življenja pred vojno. Ta stabilnost je ključna za osebni razvoj in razvoj skupnosti.

Obstaja možnost prekinitve kroga vojne in nasilja v moji domovini, s spodbujanjem socialne, gospodarske in politične vključenosti. Posamezniki lahko sprejmejo nekatere ukrepe za zmanjšanje napetosti, vendar morajo tudi voditelji, ki imajo oblast, odigrati ključno vlogo pri prizadevanju za boljši svet. Če bodo svoj vpliv uporabili pravično in razdelili sredstva tako, da pri tem ne bi nekaterih skupnosti marginalizirali, bomo lahko poskrbeli za človeštvo in naše najnujnejše potrebe. Če se vsega tega zavemo, lahko preprečimo, da bi še naprej tako slabo ravnali drug z drugim, in morebiti ustvarimo spremembe, po katerih hrepenimo – v moji domovini in širše.

Javan, Demokratična republika Kongo

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-2/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-2/>

'Kljub zasegu mojga osebnega računalnika in pametnega telefona, hišni preiskavi, hišnemu priporu in tekočemu sodnemu postopku, v katerem mi grozi pet let zapora, sem odločen, da bom vseeno zagovarjal mir, tudi za rešetkami, če bom prisiljen v to.'

JURIJ

Ukrajina je danes tesnobna država: davki se višajo, prihaja temna zima, povsod prežijo vojaški uslužbenci, ki novačijo nabornike, ljudje pa niso prepričani, ali nam bo Zahod pomagal čudežno premagati Rusijo.

Kijev, glavno mesto Ukrajine, kjer živim, se ponaša z boljšo zračno obrambo kot druga ukrajinska mesta. Toda tudi v Kijevu so lahko ruski droni prileteli do središča mesta, do stavbe parlamenta, Verkhovne Rade, ki je bila ena od nedavnih tarč napada. K sreči je bil dron pravočasno sestreljen tik preden je dosegel svoj cilj.

Ko zaslišim sireno, ki opozarja na zračni napad, pohitim do najbližjega zaklonišča v podzemni garaži. Tudi v Kijevu brezpilotna letala Putinove vojske včasih trčijo v hiše, kar povzroča požare in nove žrtve. V drugih ukrajinskih mestih brezpilotna letala, letalske bombe, rakete in artilerija, ki jih je sprožil kremeljski tiran, uničujejo domove, bolnišnice, šole, cerkve in celotne soseske, kjer ubijajo ter ranijo ljudi.

Ruska vojska namenoma uničuje električno omrežje in omrežja centralnega ogrevanja, prihaja in še bo prihajalo do naključnih ter načrtovanih izpadov električne energije. Moja družina ima v kovčku kup prenosnih baterij in grelnik iz avtomobila, da bi si zagotovila vsaj nekaj toplote v našem mrzlem zimskem stanovanju.

Ljudje so utrujeni od vojne, vendar je ne želijo končati, dokler Rusija ne bo poražena. Boj za preživetje je postal ključna matrika za razumevanje svetovne politike: obstaja severni sovražnik in zahodni zavezniki, tisti pa, ki Ukrajini ne pomagajo v boju proti agresorju, obveljajo za sovražnikove pomagače, če ne celo za njegove sosterilce.

Na sovražnost do Rusije, ki je razumljiva po zasejani smrti in uničenju Ukrajine, me vsak dan spomni opozorilo na vratih supermarketa v bližini mojega doma. Na njem so slikoviti napisi: prepovedano kajenje, prepovedane domače živali in prepovedan vstop Rusom, ki so v rdečem prečrtanem krogu upodobljeni kot postavni troli z ostrimi zobmi in balalajko.

V tem na vojno osredotočenem pogledu se Ukrajina bori za zmago Nata in EU. Prizadeva si, da bi se pridružila obema, saj ju ima za temelja mednarodnega reda, medtem ko Združene narode žalostno in ignorantsko prezira zaradi domnevnega popuščanja Rusiji in nezmožnosti vojaške podpore Ukrajini.

Ljudje so obsedeni s kultom slavnih in zmagovitih oboroženih sil Ukrajine, čeprav se, paradoksalno, na stotisoče moških izogiba naboru, plačujejo visoke podkupnine za zdravstvena opravičila ali za možnost, da se izognejo prepovedi potovanja v tujino za vse moške, ki so stari med 18 in 60 let. Tudi mala manjšina, ki se ne izogiba naboru, temveč poskuša uveljaviti ugovor vesti ter prosi za nadomestno nevojaško službo, večinoma podpira vojsko.

Ukrajina je militarizem podedovala od Sovjetske zveze, kjer je Stalin izkoreninil vsakršno nasprotovanje vojski in je v Sibirijo, predvsem zaradi "propagande", tj. pridiganja proti obveznemu služenju v sovjetski vojski, deportiral na tisoče "protisovjetskih sektašev". Veliko teh "sektašev" je bilo iz Ukrajine, vključno s kijevisko regijo.

V GULAG so poslali tudi ukrajinske patriotske feministične pacifistke, pripadnike in pripadnice protestantskih cerkva, privržence in privrženke Leva Tolstoja. V zbirkah Tolstojevih spisov, ki so izšle v tistem času, ni bilo mogoče najti besedil, kot so "Božje kraljestvo je v nas", "Pisma študentu v zvezi s pravom" ali česa podobnega. Tako deluje cenzura. Morda se kdo ne bo strinjal, vendar menim, da je bilo nedavno neumno maščevanje Putinu s preimenovanjem Tolstojevega trga v "Trg ukrajinskih junakov" v Kijevu popolnoma enaka cenzura.

Ne čudi, da so bili zaradi tovrstnega terorja pacifizem in mirovne cerkve v Ukrajini marginalizirani, morda celo izkoreninjeni. Pa čeprav je nekaterim ukrajinskim zagovornikom človekovih pravic pod Brežnjevim vodstvom uspelo iz političnega zapor v Mordoviji poslati odprto pismo mednarodni skupnosti, v katerem so pozvali k "razorožitvi src", končanju ideološke vojne in k izpustitvi političnih zapornikov.

Izkoreninjenje doslednih pacifistov in organiziranih skupnosti ni pomagalo komunistom niti ne pomaga sodobnim ruskim imperialistom ter ukrajinskim nacionalistom, da bi zadušili globoko željo po miru v vsakem srcu. Putin bi lahko protivojne aktiviste razglasil za "tuje agente" in jih brutalno zatrl. Varnostna služba Ukrajine bi lahko sprožila prepoved in razpustitev ukrajinskega pacifističnega gibanja. Ko vojaški uslužbenci lovijo topovsko hrano za fronto, se ljudje skrivajo v svojih domovih na obeh straneh frontne črte, vključno z ozemlji Ukrajine, ki jih zaseda Rusija, kjer so civilisti prisiljeni v vojaško registracijo in mobilizacijo s pridržanji ter nečloveškim ravnanjem.

Osebnostno poznam nekatere od teh ljudi. Nočejo biti niti pacifisti niti javno zavzeti kakršnega koli drugega stališča, tiho se upirajo militarizmu kot mnoge generacije pred njimi, medtem ko se pretvarjajo, da so lojalni, zato da bi se izognili vsem vrstam formalnega in neformalnega nadlegovanja zaradi pomanjkanja zvestobe. Če pošljete pismo takšni osebi, ga ta ne bo prevzela osebno na pošti, ker se boji poziva iz vojaškega nabornega centra in drakonske kazni za izogibanje vpoklicu. Zaradi varnosti bo sorodnike prosila, naj pregledajo njegovo ali njeno pošto.

Pomislite na doživljenjskega člana Evangeličanske krščanske baptistične cerkve, ki mu je bilo v času miru namesto vpoklica dovoljeno nadomestno služenje vojaškega roka. Voditelji njegove verske skupnosti trenutno podpirajo vojna prizadevanja, spodbujajo uporabo orožja v nasprotju s preteklimi nauki in ne storijo ničesar, da bi člane, zveste svojim protivojnim prepričanjem, rešili pred samovoljnim pridržanjem in prisilnim prevozom

v vojaške enote, na fronto, proti njihovi vesti. Omenjenemu članu je grozila enaka usoda, vendar mu je bil vpoklic zaradi starosti in zdravstvenih težav prihranjen, namesto tega pa je bil kaznovan s 17.000 grivnami, kar je zanj neznosna vsota.

Ali pa pomislite na mojega kolega pacifista, ki so ga na silo odpeljali v vojsko. **Ni hotel ubijati sovražnikov.** Dovolili so mu kuhinjska opravila, nato pa so ga po večkratnem odrekanju obiskov družine v nasprotju z njegovo vestjo prerazporedili v artilerijo. Neposlušnost je zločin, ki ga država strogo kaznuje, in poslušnost je v njegovem primeru nemoralna, odvrtna, nepredstavljiva. **Vojska ne priznava ugovora vesti in zanemarja osnovne človekove pravice; ni čudno, da ljudje bežijo.** In zaradi kulta vojske, ki ni soočen s kakšnim večjim nasprotovanjem, je takšen odnos nenadzorovan in netransparenten. Bog nas varuj pred vojaško diktaturo.

Pomanjkanje pristnih in ljudskih mirovnih gibanj ter cerkva zaradi systemskega zatiranja, pa tudi državnega aktivizma, ki ga imenujemo "mir skozi moč", je resen postsovjetski problem tako v Ukrajini kot v Rusiji.

Veseli me, da so bila nekatera prizadevanja, da bi tovrstne vrzeli v moji državi odpravili, uspešna: pred petimi leti nam je uspelo ustanoviti pacifistično gibanje, pred kratkim pa smo ustanovili kvekersko srečanje. Ko ljudem primanjkuje sekularnega praktičnega znanja o uspešnem nenasilnem delovanju in je to znanje težko pridobiti, želim vsaj z vero vzbujati upanje za prihodnji mir, še naprej pa širim praktično znanje. Skoraj dvajset ljudi se je vpisalo v mojo šolo pacifizma "Svobodni civilisti" (ang. "Free Civilians"), naši izobraževalni videoposnetki pa imajo na YouTubeu na tisoče ogledov.

Moja vlada pacifističnih prizadevanj ne pozdravlja. V očitnem kaznivem dejanju so me nezaslišano obtožili "opravičevanja ruske agresije", ker sem predsedniku Zelenskemu poslal izjavo "Mirovna agenda za Ukrajino in svet", ki dejansko obsoja ruski napad skupaj s kakršno koli vojno, poziva k nenasilnemu uporju proti ruski agresiji, k diplomaciji in k priznanju pravice do zavračanja ubijanja. Kljub zasegu mojega osebnega računalnika in pametnega telefona, hišni preiskavi, hišnemu priporu in tekočemu sodnemu postopku, v katerem mi grozi pet let zapora, sem odločen, da bom vseeno zagovarjal mir, tudi za rešetkami, če bom prisiljen v to.

Nekateri prijatelji že dlje časa opravljajo podobno mirovniško delo v Rusiji, kjer se soočajo z veliko hujšimi represijami in krutostmi, redki protesti proti Putinovi agresivni vojni in množična nepripravljenost na oboroženi boj pa so rezultati njihovega aktivističnega dela, ki dajejo upanje, da se lahko približamo koncu vojne in spremembi militarističnega režima, ki ogroža Ukrajino, Evropo in širše.

Ko Putin tiste, ki kritizirajo njegovo agresijo, obtoži izdaje in ko Putinu zvesta Ruska pravoslavna cerkev, ki blagoslavlja vojno, blati pacifizem, to ni presenečenje. Več sem pričakoval od osrednjih demokratičnih medijev. Žal, včasih tudi oni širijo lažne pripovedi, **da je pacifizem defetizem in da so pacifisti sovražni agenti, medtem ko so v resnici pravi pacifisti nenasilni uporniki proti agresiji in tiraniji ter svobodomiselni akterji sprememb, ki vodijo v mirno prihodnost.** Prelaganje krivde za množične poboje od militaristov, ki poboje organizirajo, na pacifiste, ki se jim upirajo, s strupenimi slogani kot je "pacifizem ubija" ipd., je šlo predaleč.

Vojna je arhaična navada, ki ubija ljudi, saj ti ne znajo živeti, vladati in se zaščititi brez pretirane uporabe nasilja; ljudje, dezorientirani zaradi pomanjkanja uspešnih izkušenj s sporočili miru, verjamejo, da je brutalnost tisto pravo dejanje in dialog izguba časa.

Pacifizem odpravlja to ignorantsko navado, zagovarja mir in ugovor vesti vojaški službi, vzgaja ljudi za nenasilno življenje, pomaga nam igrati »win-win« igre, namesto da bi nam »win-lose« scenariji prinesli »lose-lose« resničnost.

Neumorno moramo širiti upanje, da se bodo v svetu, v katerem vsi zavračamo ubijanje, vse vojne končale.

S poštenimi besedami in dejanji moramo prepričati celotno več milijardno človeško družino, ki živi na našem skupnem planetu, da se to upanje lahko in mora uresničiti, da moramo sodelovati, da bi lahko imeli skupno mirno prihodnost.

In naučiti se moramo, kako premagati brezup z miroljubnim pogumom in odpornostjo ter doseči, da naposled prevlada upanje.

Jurij, Ukrajina

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-3/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-3-letters-of-wars-and-peace/>

*'Med študijem sem se naučila,
da mir ne pomeni le odsotnosti
vojne, temveč, da mir pomeni
ustrvarjanje pravičnosti in
enakosti za vse.'*

ARLENE

Živeti mir: moja pot, pot begunskega dekleta

Ime mi je Arlene IGIRANEZA in prihajam iz Burundija. Iz svoje države sem pobegnila leta 2015, ko sem bila stara 14 let. Pobegnila je celotna naša sedemčlanska družina: moj oče, moja mama, jaz in moji štirje bratje. Takrat sem bila v drugem letniku srednje šole, toda naša življenja so se obrnila na glavo, ko je v Burundiju izbruhnilo nasilje. Predsednik Pierre Nkurunziza je razglasil, da se bo potegoval za svoj tretji mandat in mnogi so verjeli, da gre za protiustavno odločitev, ki krši premirje iz Arushe, premirje, ki je končalo državljansko vojno v Burundiju. Poteza predsednika je vodila v proteste in nasilje, vlada pa je uporabila silo, da bi utišala prebivalstvo. Ulice so bile vsak dan polne zborovanj, ljudje so uporniško vpili, v zraku smo vohali strah, solzivec in dim zažganih gum. Situacija v Burundiju je bila grozljiva. Tudi moj oče, upokojeni vojak, je bil tarča napadov, zato smo se bali za svoja življenja. Ponoči sem bedela, poslušala zvoke pred našim domom, korake in glasove, moje srce je glasno bilo, v strahu, kaj bi se lahko zgodilo. Vsak zvok se je slišal kot grožnja, kot opomnik, da izgubljam svojo varnost. Ljudi so aretirali, mučili in celo ubili. Družine so bile v dilemi in država se je pogrezala v kaos. Bali smo se za svoja življenja, beg je bila edina možnost, da bi ostali živi, zato nismo imeli druge izbire, kot da zbežimo. Odločitev ni bila lahka, bila pa je nujna. Vse smo pustili za seboj in postali begunci.

V tistih kaotičnih dneh so zvoki strelor orožja odmevali v soseski, mešali so se z jokom prestrašenih družin. Moj oče, upokojeni vojak, je čutil vso težo, ki ga je potiskala navzdol, saj je vedel, da so bivši vojaki, kot je bil on, tarča vojaških sil.

Kot begunci smo se pridružili tisočem, ki so vse pustili za seboj, v upanju, da najdemo mir in varnost drugod. Nikoli ne bom pozabila prizorov na meji, množic ljudi, v obraze vtisnjeni zaskrbljenosti in utrujenosti, vtisnjenih v obraze, jokajočih otrok v materinih naročjih, šepetajočih glasov in hitrih korakov, ko s(m)o vsi poskušali najti pot na drugo stran. **Prizor, poln obupa, neznano, ki visi nad nami kot temen oblak.**

Življenje v begunskem taborišču je bilo težko. Naše življenje se je skrčilo na male rutine pod vročim, neizprosno soncem. Vsak dan sem stala v dolgih vrstah za hrano, prah v mojem grlu, sonce, ki je žgalo mojo kožo. Živeli smo v nagnetenih šotorih, v tesnih razmerah, in si prizadevali, da bi dobili predvsem dovolj hrane in oblačil. Moja starša, ki nista imela nobenega vira dohodka, sta se še posebej težko spopadala s tako težavno situacijo. Kot četrti otrok v družini sem morala pomagati tudi mlajšemu bratcu, kar je moje življenje še dodatno otežilo.

Toda kljub vsemu sem se osredotočila na izobraževanje, saj sem vedela, da je to edina pot iz revščine.

Toda tudi v begunstvu je senca krize iz Burundija ostajala z nami. Teža zaskrbljenosti je težko padala na naša srca, saj smo stalno mislili na družine in prijatelje, ki so ostali doma. Dosegle so nas nepozabne zgodbe ubojev, izginotij in zlorab, ovile so se okoli nas kot nočna mora, ki ji nismo mogli ubežati.

Leta 2016 sem v taborišču začela obiskovati tretji letnik srednje šole. Kljub nenehnim izzivom sem trdo delala. Bili so dnevi, ko nismo imeli dovolj hrane in zato sem se težko osredotočila na učenje. Lakota me je utrujala in šibila, a sem se gnala k študiju, saj sem morala verjeti, da me izobraževanje lahko reši. In da lahko reši mojo družino. Verjela sem, da če bom blestela v šoli, bom lahko pomagala svoji družini in da se bomo nekega dne lahko vrnili domov. S sorojenci smo si morali deliti oblačila in knjige, saj si nismo mogli privoščiti, da bi si kupili kaj novega. Kljub temu sem bila odločena, da bom z izobraževanjem nadaljevala.

Med letoma 2016 in 2019 so za mnoga dekleta boji v taborišču postali še hujši. Zaradi revščine so nekatera med njimi poiskala pomoč pri starejših moških ali fantih, zgolj zato, da bi dobila hrano ali oblačila. Zato je veliko mladih deklet zanosilo in njihove sanje o nadaljevanju šolanja so postale neuresničljive. To so bili srce parajoče prizori. Sama sem imela srečo, da sem prejela štipendijo organizacije ADRA, ki mi je omogočila šolanje v internatu v okrožju Bugesera. Ta štipendija je bila zame blagoslov, saj mi je omogočila, da sem se lahko osredotočila le na študij brez stalnega pritiska, da bi morala poskrbeti za osnovne potrebe, kot je hrana.

Leta 2022 sem dobila še eno izjemno priložnost: štipendijo GLZ za študij Vzpostavljanja in ohranjanja miru ter razvoja na Protestantski univerzi v Ruandi. Uresničile so se mi sanje. Po mnogoterih bojih sem končno dobila priložnost, da se izobrazim, kako pomagati pri obnovi svoje države, nekaj, o čemer sem včasih le sanjala. Spominjam se, kako me je prevzel občutek miru in oddahnila sem si, ko sem prišla na univerzo. Na univerzo z njenimi zelenimi polji in tihimi hodniki, tako drugačnimi od begunskega taborišča. Zrak se je zdel drugačen, lažji, kot novo poglavje.

Toda v času šolanja sem začela čutiti bolečine v kolenih. Imela sem šibke kolenske vezi, kar mi je povzročalo strašne bolečine, denarja za zdravljenje pa nisem imela. Bolečine so bile kot oster nož, in to vsakič, ko sem naredila korak, a nisem mogla dopustiti, da bi me to ustavilo. Nisem imela izbire, kot da vztrajam, pa čeprav je bolelo. Kot begunka, nisem prejela celostne in ustrezne zdravstvene oskrbe. Morala sem živeti z bolečino in ta bolezen je postala breme, ki sem ga potem nosila skozi vsa leta svojega izobraževanja.

Arlene, begunsko taborišče Mahama, 2016

Med študijem sem se naučila, da mir ne pomeni le odsotnosti vojne, temveč, da mir pomeni ustvarjanje pravičnosti in enakosti za vse. **Večkrat v razredu sedim ob oknu in gledam, kako svet beži mimo in prevzame me občutek hvaležnosti; tu sem varna, lahko se učim in sanjam o tem, da lahko prispevam k spremembi.** V Burundiju moramo rešiti probleme revščine, neenakosti in pomanjkanja izobrazbe, ki so zgolj nekateri od glavnih razlogov za konflikt. Moj cilj je, da bi se nekega dne vrnila v Burundi in pomagala obnoviti in vzpostaviti družbo, ki bi bila miroljubna in pravična. Burundi potrebuje politične voditelje, ki skrbijo za ljudi in ne za lastno moč ter oblast. Za obnovo moje domovine bo potreben čas, vendar verjamem, da je ta mogoča.

Verjamem, da se mir začne z izobraževanjem in podporo najranljivejšim. Dekleta, zlasti tista, ki živijo v begunskih taboriščih, potrebujejo priložnosti za študij in rast. Potrebujejo zaščito pred pritiski revščine, ki vodijo v nezaželene nosečnosti in opustitev šolanja. Ustvariti moramo takšno prihodnost, v kateri mladim dekletom ne bo treba izbirati med izobraževanjem in preživetjem.

Mir v Burundiju, in v svetu, se začne z dialogom, spoštovanjem in zagotavljanjem pravice vsakega posameznika in posameznice, da ne živi v strahu. Predstavljam si, kako bi bilo živeti v mirnem Burundiju, v katerem bi lahko otroci hodili v šolo brez strahu in družinam ne bi bilo potrebno bežati z domov. Upam, da bom nekoč prispela v svojo domovino, da bi ji lahko pomagala pri ponovni izgradnji, zato da nikomur ne bi bilo potrebno doživeti tistega, kar smo doživeli mi. Po mojem mnenju je mogoče krog nasilja v Burundiju prekiniti s pristno spravo, z naslavljanjem preteklih krivic in z vrnitvijo k načelom sporazumov iz Arushe, ki so nekoč prinesli mir, pa tudi z zagotavljanjem etnične delitve oblasti in politične stabilnosti. Opustitev dogovorov sporazumov je leta 2015 povzročila kaos. Verjamem, da lahko mir dosežemo le z vladanjem, ki bi vključil vse in ki bi prisluhnil vsem glasovom.

Osebnost lahko mir spodbujamo na način, da spodbujamo enotnost, zavračamo razdiralno politiko in druge izobražujemo o nenasilju. Begunci in begunke, kot sem jaz, ki smo izkusili grozote vojne, moramo biti del rešitve in svet opozarjati na ceno konfliktov. Podpirati moramo gibanja »od spodaj«, ki si prizadevajo za ohranjanje in vzpostavljanje človekovih pravic ter pravičnosti.

Globalno pa mir potrebuje mednarodno sodelovanje. Vlade moramo klicati k odgovornosti, podpirati pa moramo tudi prizadevanja za vzpostavitev demokratičnih institucij. Mir je skupen napor, ki zahteva sodelovanje na lokalni in globalni ravni. Za Burundi in druge države to pomeni ustvariti svet, v katerem nikomur ne bo treba bežati od doma in v katerem bodo otroci odraščali v upanju in ne v strahu.

Arlene, Burundi

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-4/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-4-letters-of-wars-and-peace/>

'Človeško dostojanstvo in življenje v miru sta temeljni vrednoti, ki ju povzdigujejo vse religije in zakoni, a žal so zaradi političnih konfliktov mnogi ljudje prej izključeni in podvrženi trpljenju.'

ABU AMRA

Vse nebeške religije in zakoniki po vsem svetu kodificirajo pravico do dostojnega življenja in zagotavljanja temeljnih človekovih potreb v svoja temeljna besedila.

Gaza na Bližnjem vzhodu je regija, ki jo je razdejala vojna in ki jo pesti ekstremna revščina, je regija pod nezakonito in strogo izraelsko blokado kopnega, zraka in morja. Blokada je poleg oboroženega nasilja in ponavljajočih se spopadov še vedno glavni vzrok socialno-ekonomske in psihološke krize, ki se odvija v Gazi. **Omejitve gibanja ljudi in blaga kolektivno kaznujejo civilno prebivalstvo, kar vpliva na vse vidike tamkajšnjega življenja in onemogoča razvoj lokalne ekonomije, hkrati pa ogroža spoštovanje številnih človekovih pravic.**

To je začetek zgodbe – zgodbe o ljudstvu, ki se je rodilo iz globin vojne, trpljenja, nepravčnosti in tiranije. Njegove pravice, ki jih priznavajo vse nebeške religije, vključujejo pravico do življenja v miru in do varnosti.

R. B. A. je mladenič iz taborišča Al-Nuseirat v Gazi. Tam živi s svojo družino, z očetom in številnimi brati ter sestrami. Med študijem je užival udobno življenje, saj si je družina naložila prednostno nalogo, da bi R. B. A. zaključil šolanje, preden bi začel delati. Med poletnimi počitnicami je delal na kmetijah in nabiral zelenjavo ter sadje, da bi očetu pomagal plačati šolnino in študijske potrebščine. Sčasoma je R. B. A. končal študij in si začel iskati službo, vendar ni imel sreče. Po dolgem iskanju je našel delo v nekem spletnem podjetju, kjer je delal za skromno plačo, a je službo sprejel zaradi nje in želje, da bi si zgradil lepšo prihodnost.

Po nekaj mesecih so izbruhnili spopadi in situacija v Gazi se je poslabšala. Mladenič se ni želel pridružiti nobeni od oboroženih skupin ali se vpletati v brezmejno politiko, namesto tega je iskal varno in mirno življenje, toda okoliščine mu niso dovoljevale, da bi užival mir.

Podjetje je odpustilo zaposlene, ki niso bili zagovorniki trenutnega režima, službe so izgubili tudi mnogi mladi moški in ženske, zaposleni v številnih drugih podjetjih. Tako je R.B.A. moral znova iskati delo, vendar se je v njegovo življenje prikradel obup. Znova je iskal delo v trgovinah in v kmetijstvu, vendar je zaradi blokade in strogega omejevanja gospodarskega življenja le stežka našel delo. Sprejel je občasna dela, da bi zaslužil vsaj nekaj denarja za preživetje.

Sčasoma je postajal starejši in zaradi družbenih običajev oziroma tradicije se je moral poročiti. Zaradi finančnih omejitev je s pomočjo svoje družine našel način, kako se poročiti z dekletom iz revne družine, ki ni zahtevala veliko denarja za poročno pogodbo. Najprej sta z ženo živela sama, po enem letu pa sta pozdravila prvega

otroka, ki sta mu sledila še drugi in tretji. Vendar so se razmere zaradi zaostrovanja blokade in zmanjševanja prihodkov v celotnem kmetijskem sektorju še poslabšale. Tisti, ki so imeli v lasti kakšno posest, so za delo najemali svoje družinske člane.

Čeprav sta si R. B. A. in njegova žena prizadevala najti delo, s čimer bi izboljšala položaj svoje družine, je življenje postajalo težje. Nato se je zgodila velika tragedija – vojna v Gazi, ki je njuno življenje še poslabšala, ju oropala miru in skromnega življenja, ki sta ga imela. Začeli so se seliti iz kraja v kraj in iskati varnost za svoje otroke, ki so bili še vedno v starosti, ko otroci poznajo le igro in ne zatiranja, lakote ali pomanjkanja. Vsa družina se je spopadala z izčrpanostjo in grenkobo, ob tem pa upala, da se bo vojna končala in da se bodo lahko vrnili v objem svojega skromnega doma.

Na žalost se je pred njihovimi očmi vsak dan odvrtila realnost, polna prizorov bombardiranja, uničevanja, prelivanja krvi in mučenja. To jim je odvzelo vso voljo in upanje na mir ter vrnitev domov. Še posebej po tistem, ko so izvedeli, da je bila tudi njihova hiša popolnoma uničena. Znašli so se v skupnih sobah, v zavetiščih z drugimi družinami, brez osnovnih življenjskih potrebščin in celo brez strehe nad glavo, ki bi jih ščitila pred hudim zimskim mrazom.

Zaradi vseh pritiskov in stresa je žena začela trpeti za hudo depresijo. Njeno psihološko stanje se je dodatno poslabšalo, ko se ji je iz depresivnega stanja zaradi preživetega strahu in nenehne panike, razvila bolezen živčevja s trzljaji. Izraelsko bombardiranje prebivalstva, njihovih domov in premoženja je terjalo svoj davek. Ni bila več sposobna prevzemati odgovornosti ali skrbeti za družino, zato je moral mož prevzeti vsa bremena življenja v teh težkih razmerah: izpadi elektrike, pomanjkanje vode, dolgo čakanje na pomoč in hrano.

R. B. A. je moral prehoditi dolge razdalje, da je prišel do vode, ki jo je potem nosil na ramah. Zaradi tega je utrpel poškodbo hrbteničnega diska in trpi hude bolečine, ki se jih zaradi pomanjkanja zdravstvene oskrbe v zdravstvenih centrih ali zaradi velikega števila poškodovancev v bolnišnicah pa tudi pomanjkanja zdravil, ne da olajšati.

Ne morem opisati svojih občutkov ob teh strašljivih, uničujočih in neživljenjskih dogodkih, ki prizadenejo nedolžna življenja.

To je le majhen vpogled v življenje begunca, ki živi v začasnih zatočiščih.

Ta osebna zgodba odraža globino človeškega trpljenja sredi vojne in v težkih okoliščinah, s katerimi se soočajo prebivalci ter prebivalke Gaze. Slika izkušnjo R. B. A. in odraža življenje mnogih mladih, ki si prizadevajo uresničiti svoje sanje o miru in varnosti v okolju, ki ga zaznamujejo človeško trpljenje in vojaški zločini.

Človeško dostojanstvo in življenje v miru sta temeljni vrednoti, ki ju povzdigujejo vse religije in zakoni, a žal so zaradi političnih konfliktov mnogi ljudje prej izključeni in podvrženi trpljenju.

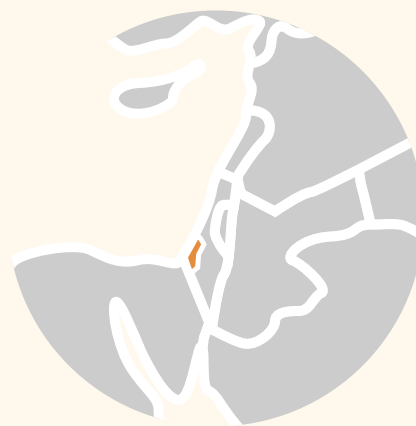
Morda pa nas ta popisana izkušnja vseeno spodbudi k razmisleku, kako bi lahko mednarodna skupnost pomagala doseči mir in najti trajnostne rešitve, ki bi posameznikom in njihovim družinam povrnilo upanje. Mir je vendarle pravica, ki bi si jo zaslužili vsi.

Kaj če bi lahko vsi živeli v miru?

To je pomembno vprašanje, ki zahteva kolektivne odgovore in resnično politično voljo, ki bi prinesli nujno potrebne spremembe.

Abu Amra, Gaza

*Pismo je bilo napisano novembra 2024, pred dogovorom o premirju.

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-5/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-5-letters-of-wars-and-peace/>

'Eno najpomembnejših spoznanj je bilo spoznanje, da se mir ne zgodi kar sam od sebe. Mir zahteva trdo delo, predanost in sodelovanje.'

ARMAND

Dragi prijatelji miru,

moje ime je Armand Dushime in z vami želim deliti zgodbo – zgodbo begunca, ki mu je izobraževanje pomagalo preboleti travme. Leta 2015 smo z družino morali zapustiti svoj dom in poiskati varnost v Ruandi, potem ko so mojega očeta, upokojenega vojaka, po krivem obtožili, da je skrival orožje in usposabljal upornike. Obtožbe niso bile resnične, vendar smo vseeno morali zbežati, da bi sploh ostali pri življenju. Takrat sem bil komaj srednješolec in nisem si predstavljal, da bi se moje življenje lahko tako nenadoma spremenilo.

Izgubili smo vse – svoj dom, svojo skupnost in varnost, kot smo jo poznali. Postati begunec ni pomenilo izgubiti nekaj materialnih stvari, kot je bila na primer naša hiša. Na begu smo izgubili tudi občutek identitete in pripadnosti. Dolgo časa sem se počutil izgubljen in čustvena bolečina je bila nepojmljiva.

Življenje v begunskem taborišču

Življenje v begunskem taborišču je bilo zelo naporno. Pogoji so bili težki in finančna sredstva omejena.

Številni mladi, kot sem bil jaz, so se zgolj borili za preživetje. Nekateri so se zatekli k nezakonitim dejavnostim, da bi se spoprijeli s svojim položajem, kar je v meni pustilo globoke brazgotine.

S težavami smo se srečevali tudi, ko je šlo za osnovne življenjske potrebščine. Ko smo prišli v taborišče, smo vsak mesec v okviru humanitarne pomoči dobili drva za kurjavo, vendar jih ni bilo dovolj za ves mesec. Da bi preživeli, smo mnogi, ki si nismo mogli privoščiti oglja, na skrivaj sekali drevesa na bližnjih kmetijah. Ruandski lastniki kmetij so nas včasih zasačili in tiste, ki so jih ujeli, so pretepli ali opsovali. To se je dogajalo od leta 2015 do leta 2019, ko je UNHCR taborišču priskrbel plinske peči.

Naslednji velik izziv je bilo izobraževanje. Učilnice so bile prenatrpane, v njih je bilo preveč učencev, poleg tega pa ni bilo dovolj gradiva, da bi se lahko temeljito učili. To so bili slabi pogoji za učenje, zaradi česar se je bilo težko osredotočiti ali upati na boljšo prihodnost. Bil sem jezen. Jezen sem bil na ljudi, ki so obtožili mojega očeta in moji družini povzročili trpljenje. Jezen sem bil tudi na krivico, ki smo jo doživljali kot begunci. **Počutil sem se ujetega v krogu sovraštva in maščevanja ter nisem vedel, kako naprej.**

Čustveni vpliv konflikta

Konflikti ne uničujejo zgolj domov, temveč uničijo življenje. Moja družina je, tako kot mnoge druge, živela v strahu in negotovosti. Strah pred tem, kaj se bo zgodilo v prihodnje, strah pred izgubo ljubljenih oseb in strah, da nikoli več ne bomo našli varnosti, so nas mučili vsak dan. Travma zaradi odhoda od doma je ostala z nami

in močno vplivala na naša čustvena stanja. Kljub težkim razmeram mnogi med nami niso izgubili upanja. Poskušali smo najti načine, kako si ponovno ustvariti življenje, bodisi z izobraževanjem, z delom ali pa smo se podpirali pri malih vsakdanjih stvareh.

Izobraževanje in pot do prebolevanja travm

Prelomno leto je bilo leto 2022, ko sem začel študirati. Vpisal sem se na Študij miru in konfliktov na Protestantski univerzi v Ruandi (PUR). **Ta študij mi je spremenil življenje. Spoznal sem, da so konflikti pogosto plod prepletenih dejavnikov, ki so politični, gospodarski ali pa gre za kakšne druge družbene pritiske. S pomočjo študija sem počasi začel razumeti, da so mnogi ljudje, ki izvajajo nasilje, tudi sami žrtve nasilnih pritiskov.**

Na PUR sem uspel spoznati ljudi iz različnih okolij. Mnogi med njimi so doživeli veliko hujše trpljenje kot jaz, skozi njihove zgodbe sem lahko razumel, da mi je kopičenje jeze zgolj škodovalo. Spoznal sem moč odpuščanja in sprave. Izobrazba mi je dala lekcijo, kako pomembno je v konfliktih najti nenasilne rešitve.

Proces izobraževanja je bil tudi način spoprijemanja s travmo. Pomagalo mi je premagati bolečino in jezo, ki sem ju tako dolgo nosil v sebi. Odprlo mi je oči, da je lepša prihodnost možna – prihodnost, znotraj katere mir ni le odsotnost vojne, temveč prisotnost pravice, pravičnosti in razumevanja.

Armand, Protestanska Univerza v Ruandi
- PUR, 2024

Armand, begunsko taborišče Mahama, 2017

Nauk o miru

Eno najpomembnejših spoznanj je bilo spoznanje, da se mir ne zgodi kar sam od sebe. Mir zahteva trdo delo, predanost in sodelovanje. Veliko konfliktov nastane zato, ker se ljudje počutijo ne(u)slišane, odrinjene na rob ali zatirane. Zato, da bi vzpostavili trajen mir, potrebujemo sisteme, ki zagotavljajo, da je slišan glas vsakogar in da je pravica dodeljena pravično.

Zelo pomemben del tega procesa je tudi sprava. V Ruandi nam je dolg in boleč proces sprave po genocidu leta 1994 v Ruandi pokazal, da je vzpostavitev miru možna tudi po najhujših tragedijah. Vendar so za spravo potrebni odpuščanje, iskren dialog in predanost k procesu celjenja ran iz preteklosti. Doseganje sprave ni enostaven proces, vendar je potrebno mir zakoreniniti.

Vloga izobraževanja pri vzpostavljanju miru

Proces izobraževanja ima ključno vlogo pri vzpostavljanju miru. Izobrazba ljudem pomaga, da se bolje razumejo med seboj, in nas spodbuja, da probleme rešujemo z empatijo in znanjem namesto z nasiljem. Zame je bila izobrazba ključna v procesu odmikanja od misli na maščevanje in v smer prebolevanja travmatičnih izkušenj. Trdno sem prepričan, da bi lahko zmanjšali nasilje in ustvarili mirnejši svet, če bi imelo več mladih dostop do izobraževalnega procesa.

Skratka, ker sem begunec, sem se naučil veliko stvari. Konflikt ti lahko vzame vse, kar imaš – dom, družino in občutek identitete, lahko pa ti tudi ponudi dragocene nauke o vztrajnosti, odpuščanju in moči upanja. Zdaj verjamem, da je mir mogoče doseči tudi v najtežjih razmerah.

Vsi skupaj imamo pomembno vlogo pri spodbujanju miru. S prizadevanjem za pravičnost, z medsebojnim razumevanjem in z zavezo sprave lahko zgradimo svet, v katerem ljudem ne bo več treba živeti v strahu ali se soočati z bolečino, ki jo prinaša razseljevanje. Upam, da bo moja zgodba spodbudila druge, da bi namesto maščevanja poiskali načine, s pomočjo katerih lahko prebolijo svoje travme in začnejo verjeti v možnost miru ne glede na to, kako težka bi lahko bila pot.

Z upanjem in solidarnostjo,
Armand Dushime, Burundi

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-6/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-6-letters-of-wars-and-peace/>

'Utrujeni smo od pokopavanja svojih bližnjih, od tega, da naši otroci ne doživljajo veselja in odraščajo v tako težkih razmerah. Oni naj bi bili prihodnost te države, zato imajo pravico do življenja, ki jim omogoča, da postanejo zavedni državljani, zmožni delati za in v njeno dobro.'

DIVINE

Ime mi je Divine Pitale, stara sem 25 let in prihajam iz Kibumbe v Severnem Kivuju v Demokratični republiki Kongo. Sem žena in mati treh otrok, od katerih je bil najmlajši spočet in rojen v taborišču za razseljene Buhene. Moje življenje se je spremenilo leta 2022, ko so mesto Kibumba zavzeli uporniki M23. Z možem in z družino smo pobegnili ter si zatočišče poiskali v kraju Goma blizu meje z Ruando. Doživeli smo številne travme, povezane z vojno, kot je izguba lastnine in izginotje ljudi, s katerimi smo si prej mirno delili življenje v naši vasi.

Ta vojna je pustila hude posledice v našem življenju. V taborišču Buhene živimo v težkih pogojih, v nehiigijskih razmerah so se razpasle različne bolezni, zdravstvena oskrba je nedostopna. Z možem in otroki sem prisiljena deliti bivač in vidim, kako se je poslabšala naša družinska harmonija. Ena sama soba nam služi kot dnevna soba, kuhinja in, kar je še huje, spalnica za starše ter otroke. Preveva nas vsakodnevni strah, da bo danes mogoče tisti dan, ko ne bomo našli hrane.

Izobraževanje mojega (najstarejšega) otroka je bilo prekinjeno; obiskoval je drugi razred, vendar ni več stopil v šolo odkar smo se odselili. Enako velja za vse ostale, ki so z nami prišli v taborišče. Ne vemo, kdaj se bo vse skupaj končalo in kdaj se bodo otroci končno vrnili v šolo. Že dve leti se moji otroci, tako kot tudi večina otrok v taborišču, formalno ne izobražuje.

V taborišču vsak dan pokopljemo številne ljudi, ki umrejo zaradi slabih življenjskih razmer in pomanjkanja zdravstvene oskrbe. Ko sem rodila svojega tretjega otroka, sem doživela veliko travmo in skoraj umrla. Nisem bila deležna ustrezne oskrbe, ki jo ženska v takšnih okoliščinah potrebuje. Rodila sem ponoči, zjutraj pa so me prosili, naj zapustim bolniško posteljo in grem domov. Takrat sem bila še vedno utrujena in nisem mogla stati, vendar so mi pojasnili, da je oskrba v taborišču brezplačna in ker je veliko žensk, ki morajo roditi, imam izbiro: ali ostanem v zdravstvenem centru in spim na tleh ali pa se vrnem v svojo barako. Tako sem se morala vrniti v barako in se v tem težkem stanju soočiti s posledicami, ki jih je to imelo za moje zdravje.

Iskreno si želim, da bi se ta vojna končala, da bi lahko prebivalci Konga spet živeli v miru in se vrnili k svojim vsakodnevnim dejavnostim. Oblasti v Kinšasi morda ne vedo, kako zelo trpimo zaradi tega, ker ne najdejo ustrezne rešitve, ki bi nam prinesla mir. Ker vsak dan umre na tisoče Kongovcev, trpimo navadni ljudje. Naša država je bogata z minerali in sosednje države si želijo to bogastvo prisvojiti, vendar imamo občutek, da oblasti ne jemljejo resno obrambe države in njenih naravnih virov, saj nas oborožene skupine že več kot dve leti napadajo in nam grenijo življenje. **Žal nas tisti, ki bi nas morali rešiti, ne morejo, ne znajo ali nočejo rešiti iz tega položaja.**

Molim za to, da bi naše oblasti prednostno obravnavale vprašanje miru, saj vstopamo v tretje leto okupacije naših dežel. Verjamem, da je rešitev le iskren dialog z agresorji, saj je govorica orožja spodletela in povzročila toliko smrtnih žrtev med nedolžnimi. Utrujeni smo od pokopavanja svojih bližnjih, od tega, da naši otroci ne doživljajo veselja in odraščajo v tako težkih razmerah. Oni naj bi bili prihodnost te države, zato imajo pravico do življenja, ki jim omogoča, da postanejo zavedni državljani, zmožni delati za in v njeno dobro.

Želim si, da bi se otroci vrnili v šolo, da bi se družine ponovno združile, da bi se življenje normaliziralo in da bi v državi zavladal mir. Nobenega razloga ni za nadaljevanje vojne, saj ta ni koristila prebivalcem Konga. Mislim, da si vsi zaslužimo mirno življenje brez vojaških spopadov. Mir bi nam končno povrnil občutek dostojanstva. Vlada naj prevzame svojo odgovornost in ukrepa z vsemi močmi, da se mir vrne v naše kraje.

Divine, Demokratična Republika Kongo

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-7/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-7-letters-of-wars-and-peace/>

'Rusi, ki so pobegnili pred vojno, niso teroristi. Ta stigma je zame zelo boleča. Nisem samo migrantha ampak tudi strokovnjakinja, predavateljica, znanstvenica.'

ANASTASIA

Sem Anastasia iz Rusije in po začetku vojne leta 2022 sem se odločila zapustiti svojo domovino in se preseliti v Slovenijo. Da, moja domovina je agresor in je sprožila eno najstrašnejših vojn po drugi svetovni vojni. Ampak zakaj je ni na seznamu (v napovedniku kampanje Živeti mir na spletni strani), kot da doma ni vojne? Vojna se je začela z mojo državo in je prisotna tudi na njenem ozemlju. **Vojna ni samo orožje; to je družbeno življenje, cene, gospodarstvo, politika in aretacije nesoglasnih.** Zato zdaj nisem tam. Mnogi Rusi imajo sorodnike ali prijatelje v Ukrajini in s pričetkom vojne so se spremenili tudi njihovi odnosi – nekateri so prenehali komunicirati z družinskimi člani, drugi so se razšli z ljubljeno osebo. V svojem krogu sem bila vedno obkrožena z ljudmi, ki so delili enake vrednote, a žal me je ena prijateljica razočarala, saj je podprla dogajanje, in z njo sem morala prekiniti stik.

Delala sem na največji državni univerzi v državi, se ukvarjala z izvenšolskimi in vzgojnimi dejavnostmi s študenti ter predavala socialno delo. Pred vojno sem končala doktorsko disertacijo iz sociologije, vendar sem bila prisiljena emigrirati in se odločila, da ne zagovarjam svoje disertacije pred najvišjo komisijo za akreditacijo. Bil je pravi šok, ko sem od izobražencev in profesorjev, s katerimi sem sodelovala in ki so bili izjemno inteligentni ljudje, slišala, da vojno opravičujejo kot nekaj normalnega in naravnega. S pričetkom vojne naša univerza ni bila več svobodna; politika se je močno spremenila. V Rusiji so učenci začeli prijavljati učitelje, učitelji pa učence, ki niso podpirali vojne. **Postalo je nevarno izraziti svoje mnenje, saj zdaj obstaja zakon o "lažnih novicah o vojski", kar pomeni, da lahko vsako javno izraženo mnenje, ki se ne ujema s stališčem Ministrstva za obrambo Ruske federacije, privede do kazni.** Veliko ljudi je bilo zaradi svojega stališča zaprtih. Vlada je blokirala vse neodvisne medije, Facebook in Instagram pa razglasila za ekstremistični organizaciji.

Kaj se dogaja v Rusiji? Zaradi pomanjkanja vojakov v vojno pošiljajo zapornike iz zaporov, ki se čez čas vračajo kot heroji in nadaljujejo z ubijanjem, posilstvi, ropanjem. Penitenciarnemu sistemu med vojno je bil odvzet smisel – edini izhod od tam je vojna. Vojna pušča grozljiv socialni, sociološki in demografski pečat na družbi. Rusi ne protestirajo več, ker jih bo velika količina policije pretepla in poslala v zapor.

Zelo mi je žal, da Evropejci, predvsem Slovenci, nimajo predstave o tem, kaj se dogaja v Rusiji, in nekateri pišejo, da si želijo Putina v Sloveniji. Takšna sporočila pogosto prejemam na družbenih omrežjih, enako pogosto kot prošnje, naj se vrnem v Rusijo, ker mislijo, da sem vohunka. To me zelo prizadene, saj sem izbrala čudovito Slovenijo, kjer so svobodni ljudje, svobodagovor in vse, kar je potrebno za dobro življenje. **VRusijisempustilavse – kariero, ljubljene študente, prijatelje, ves svoj socialni kapital, mamu, očeta in mačka.**

V Rusiji je veliko ljudi proti vojni, le manjšina podpira Putinovo politiko, vendar mediji poročajo drugače. Kaj bo sledilo? Mislim, da se po koncu vojne (prisilni, saj se vojna sama po sebi ne bo končala) nič ne bo spremenilo samo od sebe. Potrebno bo globoko delo z vsemi družbenimi institucijami. In morda naša ruska opozicija ne bo dovolj. Moje sanje so, da bi prišla v Rusijo kot predstavnica EU, da bi se ukvarjala s socialnim delom in delom z mladimi ter obnovljala to, kar je bilo izgubljeno med agresijo...

Kaj želijo Rusi, ki so proti vojni, vključno z menoj? Želimo konec vojne in pravičen sodni proces proti tistim, ki vodijo Rusijo. Želimo svobodo za politične zapornike. Glavna misel: Rusi, ki so pobegnili pred vojno, niso teroristi. Ta stigma je zame zelo boleča. Nisem samo migrantka ampak tudi strokovnjakinja, predavateljica, znanstvenica. V Sloveniji sem poleg študija skrbela za svojo integracijo v družbo in delala kot prostovoljka. Aktivno se učim jezika in poskušam začeti življenje znova. Vendar nisem enaka na trgu dela.

Kako pomagati tistim, ki so pustili vse in pobegnili od znanega življenja?

Potrebujemo podporo, ne pa ovir s strani politike EU za tiste, ki smo pustili vse in pobegnili. Potrebujemo zaupanje, potrebujemo možnost za delo. Verjemite, iz Rusije je odšlo ogromno izobraženih, inteligentnih, uglednih ljudi, strokovnjakov na različnih področjih. Lahko in želimo prispevati ter deliti svoje znanje in spretnosti s Slovenijo. Verjamem, da me bodo podprli mnogi Rusi, ki so zaradi vojne odšli v druge države.

Z ljubeznijo do Slovenije,
Anastasia, Rusija

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-8/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-8-letters-of-wars-and-peace/>

'V zaporu so mi grozili, da me bodo ubili, če jim ne dam informacij, ki jih potrebujejo. Takrat se je končalo moje otroštvo. Vse v mojem lepem življenju se je spremenilo v temo. Bila sem pretepena in brez vode, hrane in zatočišča. Bila sem lačna, izčrpana in vsa moja oblačila so bila raztrgana.'

AYEN

Dve nepozabni vojni, ki sem ju doživela v svojem življenju

Moje ime je Ayen Ngor Malek, rojena sem 15. avgusta 1988 v JUŽNEM SUDANU.

Povedala vam bom o vojnah, ki sem jih doživela.

Vojna se je začela še pred mojim rojstvom. Moja družina je bežala iz enega kraja v drugega v iskanju mirnega kraja za naselitev, kar me je pripeljalo do tega, da sem odrasčala kot notranje razseljena oseba v lastni državi. Tekom vojne sem videla veliko ljudi, ki so umirali zaradi različnih bolezni in lakote.

Ni bilo bolnišnic in zavetišč, hrana ni bila lahko dostopna, najbolj so trpeli mlajši otroci. Leta 1995 je naša situacija postala nevzdržna. Lakota je bila prehuda – štiri dni smo bili brez hrane in edino, kar smo lahko našli, so bili divji sadeži v gozdu in onesnažena voda, da bi tako preživel še naslednje štiri mesece. Da je bilo še huje, je bila moja mama noseča z mojo mlajšo sestro. A pogoji so bili še vedno enaki – ni bilo hrane, zato se je moj oče odločil, da jo bo šel poiskati. Spomnim se, da je rekel, naj počakamo na njegov povratek, vendar se ni nikoli vrnil. **Moja mama je umrla po porodu zaradi lakote. To je bilo najtemnejše obdobje v mojem življenju, saj smo postali sirote.** Šli smo živet k naši teti, vendar smo se morali soočiti z mnogimi zlorabami, zaradi česar je življenje postalo še težje. Spomnim se, da sem jokala vsak dan. Vojna se je nadaljevala in morali smo odrasčati brez šolanja, z nezadostno prehrano in higieno. Bila sem ločena od svojih bratov in sester, vsak je šel svojo pot. Ker sem bila med mlajšimi, sem ostala pri teti v majhni vasi. 15. januarja 1998 sem dopolnila 10 let. Vojska je prišla v našo vas in ustrelila vse, ki so jih videli. Igrala sem se blizu naše koče in v minuti so ljudje začeli bežati v različne smeri. Bila sem zmedena in nisem vedela, v katero smer naj grem. Poskušala sem se skriti pod drevesi blizu doma, medtem ko so ljudje bežali in iskali zavetje. Nekateri starši so pozabili na svoje otroke in bila sem med otroki, ki smo ostali v vasi.

Prišel je moj najtemnejši trenutek - takrat sem začutila neusmiljeno roko vojaka, ki me je zgrabil za roko in me potisnil navzdol. Skupaj z drugimi vojaki so me tudi topli in spraševali veliko o tistih, ki so se borili z njimi. Odpeljali so me v svoje taborišče in poveljnik jim je ukazal, naj me aretirajo. V zaporu so mi grozili, da me bodo ubili, če jim ne dam informacij, ki jih potrebujejo. **Takrat se je končalo moje otroštvo. Vse v mojem lepem življenju se je spremenilo v temo.** Bila sem pretepena in brez vode, hrane in zatočišča. Bila sem lačna, izčrpana in vsa moja oblačila so bila raztrgana. Začeli so me zbadati in me tleskati po majhni zadnjici. Naslednji dan so izvedeli, da sem nedolžna in ne morem odgovoriti na njihova vprašanja, ker sem bila premlada; njihov poveljnik jim je rekel, naj me izpustijo.

Ko sem šla domov, so se moje misli napolnile s toliko vprašanji in strahom pred drugimi vojaki, ki bodo spet prišli in me vzeli, spraševala sem se, zakaj so tako ravnali z menoj. Ko sem prišla do moje vasi, ni bilo ljudi, razen trupel, ki so postala hrana divjim pticam. Sedela sem pod drevesom in razmišljala, kam naj grem. Bila sem utrujena, lačna in s kopico poškodb, ki so vse do danes pustile brazgotine na mojem telesu. Zvečer sem se ulegla in takoj zaspala. Naši sosede so prinesli nekaj hrane. Stekla sem do njih. Bili so presenečeni, ko so me videli, in mi pomagali, da sem spet našla teto.

Ayen z družino

Vojna je postala zelo resna leta 2003. Odločila sem se, da odidem z ljudmi, ki so odšli v Severni Sudan, v Kartum. Ko sem prišla v mesto, tam ni bilo nikogar znanega in mesto je bilo zelo veliko. Videla sem veliko različnih ljudi, a ne sorodnikov, ne prijateljev, zato sem šla v bližnjo katoliško cerkev in tam ostala ves dan. Zjutraj so mi nune dale oblačila, vodo in hrano. Bila sem zelo hvaležna. Povedala sem jim, da sem sirota, zato so mi dovolili, da ostanem z njimi v njihovi sirotišnici.

10. maja 2005 je skupina džihadistov požgala našo cerkev in ubila našega duhovnika. Z vlakom smo se odpeljali v Egipt. Spoznala sem prijazno družino iz Južnega Sudana, ki mi je dovolila ostati pri njih. Pomagali so mi, da sem začela obiskovati šolo za odrasle, kar me je zelo razveselilo. **Prvič v življenju so se mi izpolnile sanje – imela sem se možnost šolati kot drugi otroci.**

Leta 2007 je življenje spet postalo težko, zato smo se odločili prečkati mejo v Izrael. To je bilo nezakonito potovanje in veliko ljudi je umrlo na poti. Toda z božjim usmiljenjem sem živa prišla na cilj. Izraelci so nas sprejeli odprtih rok in nam dali službe. Tistih šest let v Izraelu je bilo najlepših v mojem življenju.

Junija 2012 sem bila skupaj z možem in otroki deportirana v Južni Sudan. Pravzaprav sva bila srečna, da bova živela v naši državi in sva nameravala živeti kot normalna starša, moj mož je celo delal kot trgovec v Jubi.

Na žalost se je leta 2013 vojna spet začela. Moj mož je bil v službi, medtem ko smo jaz in moji otroci bežali proti ugandski meji. Avtobusov ni bilo, zato smo morali hoditi. Povsod je bilo veliko trupel. Do Ugande smo potrebovali dva dni. Bili smo utrujeni in lačni. Na poti smo srečali starše, ločene od otrok, ljudi, ki so izgubili svoje najdražje, ki so bridko jokali. Nikoli ne bom pozabila, kako so moji otroci kar naprej spraševali o očetu, jaz pa jim vse do danes nisem odgovorila – ker sem ga izgubila v tisti vojni.

Od takrat živim z otroki v Ugandi. Tukaj sem našla mir in to je pravzaprav tisto, kar sem si vedno želela. Resnično upam, da je trajni mir nekaj, za kar ne bomo ponovno prikrajšani.

Ayen, Republika Južni Sudan

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-9/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-9-letters-of-wars-and-peace/>

'Iz države se je izselilo več kot pet milijonov ljudi. Večina ukrajinskega prebivalstva pa se je privadila na težke razmere, poskušajo najti vsaj kanček normalnosti, kar dejansko niti ni dobro, saj jih je nenehen stres popolnoma spremenil.'

MORA

Vsakdanje življenje med vojno v Ukrajini

Vsakdanje življenje v Ukrajini med vojno je mešanica strahu, prilagajanja in negotovosti. Kljub vojnemu stanju so Ukrajinci in Ukrajinke našli načine, kako ohraniti svojo vsakodnevno rutino in fragmente normalnosti, toda vpliv vojne čutimo na vseh področjih našega življenja.

Pogosto grozijo letalski napadi in bombardiranja, kar prekine tok vsakdanjega življenja. Skrivamo se v kletah, na postajah podzemne železnice ali v bombnih zakloniščih, ljudje živijo v strahu. V urbanih središčih, kot sta Kijev in Harkov, sirene včasih nepretrgoma tulijo celih 24 ur. Stalna grožnja raketnih napadov in napadov brezpilotnih letal vodita v trajno nepredvidljivost življenja, tudi v regijah, ki so oddaljene od fronte. Napadi so prizadeli tako vojaške kot civilne objekte: hiše, elektrarne in zdravstvene ustanove.

Pogosti napadi na infrastrukturo pogosto tudi prekinejo oskrbo z električno energijo, dotoke vode in ogrevanja. Izpadi električne energije lahko trajajo več ur ali celo več dni, zaradi česar morajo Ukrajinci in Ukrajinke zamejiti svojo (upo)rabo električne energije, uporabljati generatorje ali pa se zanesti na drugečasne rešitve. Številne regije, zlasti tiste, ki so blizu frontne črte in meje, se soočajo s pomanjkanjem osnovnih živil kot so hrana, zdravila in gorivo, le humanitarna pomoč, ki je dostopna na nekaterih lokacijah, včasih ublaži to pomanjkanje. Moja babica, ki živi v Harkovu, več dni ni imela elektrike, tako da je nekaj časa nismo mogli priklicati na telefon.

Kljub vojni si ljudje prizadevajo, da bi še naprej delali. Več podjetij je ponovno odprlo svoja vrata na varnejših lokacijah, nekatera pa so se preselila ali zaprla. Na primer ena od številnih trgovin z oblačili, ki jih vodi mama mojega dekleta, se je morala zapreti zaradi letalskega napada, ki je zadel trgovino. V majhnem mestu, v katerem živijo, so bile to praktično edine trgovine z oblačili, saj ostalih podjetij, ki bi tam delovala, praktično ni. Gospodarska kriza ima strašne učinke na zmožnosti finančnega preživetja, saj se Ukrajina sooča z obsežno izgubo delovnih mest, brezposelnostjo in naraščajočo inflacijo.

Kmetje v vzhodnih in južnih regijah zaradi protipehotnih min in uničenih polj ne morejo obdelovati svoje zemlje. Nekateri posamezniki in posameznice delajo na daljavo ali pa so prilagodili svoja podjetja tako, da pomagajo pri vojaških naporih: s proizvodnjo uniform, z zalogami za vojake ali z drugimi nujnimi izdelki.

Izobraževalne ustanove kot so šole in univerze pogosto delujejo preko spleta ali hibridno, saj letalski napadi pogosto prekinejo predavanja, ki potekajo v živo. V nekaterih regijah so napadi poškodovali šolske zgradbe ali pa jih zravnali z zemljo. Učitelji in študentje te ovire premagujejo z izvajanjem pouka v zakloniščih ali z uporabo spletnih platform, vendar dostop do interneta ni zanesljiv zaradi pogostih izpadov električne energije.

Ukrajinci in Ukrajinke so v svojem odporu pokazali, kako močni in prilagodljivi so. Prostovoljci in prostovoljke pomagajo, kjer lahko, zagotavljajo nujno medicinsko pomoč, razdeljujejo hrano, pomagajo pri evakuaciji ljudi z nevarnih območij. Zaradi vojne so se prebivalci in prebivalke poenotili, medsebojno se podpirajo, združijo vsa sredstva, ki so na voljo, pomagajo si pri obnovi. Veliko ljudi se je moralo spopasti z emocionalno negotovostjo. Medtem ko so se nekateri preselili na varneje ali celo v tujino, so se drugi kljub nevarnosti, ki jim preti, odločili ostati na svojih domovih. Iz države se je izselilo več kot pet milijonov ljudi. Večina ukrajinskega prebivalstva pa se je privadila na težke razmere, poskušajo najti vsaj kanček normalnosti, kar dejansko niti ni dobro, saj jih je nenehen stres popolnoma spremenil.

Življenje v zavetiščih in begunskih taboriščih

Tisti in tiste, ki živijo na močno prizadetih območjih, večinoma svojega vsakdana preživijo v zakloniščih ali v begunskih taboriščih. Življenjske razmere so izredno zahtevne, zlasti v prenatrpanih taboriščih z omejenim dostopom do sanitarij. Begunska taborišča v sosednjih državah, kot so Poljska, Romunija in Moldavija, sicer zagotavljajo več varnosti, vendar tovrstna razselitev prinese nove težave, na primer negotovo prihodnost in ločitev družinskih članov. Moja izkušnja življenja v Sloveniji se zdi boljša in lažja, če jo primerjam z izkušnjo mojih prijateljev na Poljskem.

Čustvene obremenitve

Vpliv vojne na naše duševno zdravje je nedvoumen. Ljudje so pod stalnim stresom, doživljajo strah in tesnobo. Centri za duševno zdravje so pod nenehnim pritiskom, vendar prostovoljci in prostovoljke še vedno uspejo zagotoviti nekaj nujne pomoči.

Številne družine doživljajo ločitve, saj moški običajno ostanejo blizu fronte, medtem ko ženske in otroci pobegnejo na varne lokacije, kar povzroča čustvene pretese za vse. Tudi sam sem bil ločen od svoje družine in zato imel težave z duševnim zdravjem zaradi vsega, kar se trenutno dogaja v svetu.

Mora, Ukrajina

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-10/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-10-letters-of-wars-and-peace/>

'Vedeli smo, da bosta zdravljenje in sprava po zaključku konflikta zahtevala čas. Razumeli smo, da so rane vojne globoke in da bodo brazgotine ostale še dolgo po zaustavitvi nasilja. Toda verjeli smo tudi v moč odpuščanja in razumevanja. Vedeli smo, da bomo za to, da bomo lahko šli naprej, morali preseči bolečino in sodelovati, zato da bi si lahko zgradili boljšo prihodnost.'

JACKIE

Moja zgodba

Moja družina izvira iz čudovite Ruande. Naša dediščina je prežeta z bogato zgodovino in globoko zakoreninjenimi običaji, smo potomci dolgotrajne linije kraljevskih družin. Odraščali smo z močnim občutkom ponosa o tej dediščini in z globokim spoštovanjem do našega ljudstva. Učili so nas o pomenu naših korenin in o pomenu vrednot kot sta družina ali skupnost. Življenje v naši domovini je bilo mirno in cenili smo lepoto naše države, obdane z valovitimi hribi in rodovitnimi polji. Imeli smo vse, kar smo potrebovali, in prihodnost se je zdelo popolnoma odprta. Toda mir so nasilno prekinili v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je izbruhnila brutalna vojna med plemenoma Hutu in Tutsi.

Spor med obema plemenoma je tlel že leta, podžigale so ga dolgoletne napetosti, politična rivalstva in sistemske neenakosti. Kljub temu da je v preteklosti že prihajalo do valov občasnega nasilja, nas nič ni pripravilo na obsežno vojno, ki je izbruhnila v začetku devetdesetih. Država je bila razkosana, medtem ko se je nasilje le še stopnjevalo, sami pa smo lahko pričali uničenju naše ljubljene domovine. Vasi so bile uničene, v nesmiselnih dejanjih brutalnosti smo izgubili mnoga nedolžna življenja. Mirno življenje, ki smo ga nekoč poznali, se je končalo, na mestu nekoč cvetočih skupnosti so ostale le še ruševine.

Toda nekega usodnega večera se je vse spremenilo. Neznani napadalci so se z grozljivo hitrostjo in silovitostjo spustili v našo vas. Oboroženi z mačetami, kopji in drugimi orožji so neusmiljeno napadli našo družino, za seboj pa pustili uničenje in teror. **V brutalnem napadu smo ostali brez doma in izgubili občutek varnosti. Naša nekoč mirna vas je zdaj postala bojišče, preostalo nam je le, da zberemo črepinje življenja, ki ga je razbilo nasilje.**

Brez finančnih in materialnih sredstev ter brez varnega kraja bivanja se je naša družina borila za golo preživetje. Hrane je bilo malo, voda, ki smo jo našli, pa je bila onesnažena, kar je dodatno ogrozilo možnosti našega preživetja. Vsak dan je prinesel nove grožnje, nikoli nismo vedeli, kdaj in od kod bo prišel naslednji napad. Strah pred nasiljem je bil vseprisoten in nikjer nismo mogli najti miru. Svet, ki smo ga nekoč poznali, se je obrnil na glavo in nikakor nismo mogli pobegniti grozi, ki nas je obdajala.

Tudi izobraževanje, nekoč temelj naše prihodnosti, je bilo prekinjeno. Zaradi vseprisotnega nasilja so bile šole prisiljene zapreti svoja vrata in zato nismo bili več udeleženi v učnem procesu. Zdelo se je, da je razpadlo samo tkivo naše družbe in izgubili smo upanje v boljši jutri. Ker je bilo golo preživetje naša edina skrb, nismo več sanjali o boljšem življenju.

Morda najbolj boleč vidik našega trpljenja pa je bila diskriminacija, s katero smo se v državi, ki so jo raztrgali etnični konflikti, soočali kot Tutsiji, saj smo bili ravno Tutsiji zaradi naše preteklosti označeni kot sovražniki. V državi, v kateri smo živeli stoletja, so nas obravnavali kot tujce, sovražili so nas ti, ki so bili nekoč naši sosede, naši prijatelji in celo del naše družine. Ta zavrnitev, to sovraštvo, je rezalo bolj globoko kot katerokoli orožje. Zdelo se nam je, da nas želijo izbrisati iz dežele, ki je bila nekoč naš dom. Postali smo tarče nasilja, družba nas je prezirala zaradi krvi, ki je tekla po naših žilah.

Bolečina zavrnitve in marginalizacije nas je težila, hrepeneli smo po krajih, v katerih bi se počutili varno, sprejeto, spoštovano. Toda v Ruandi za nas ni bilo več prostora. Država, ki smo jo poznali in ljubili, ni bila več enaka in naše upanje na mirno življenje so uničili. Ker nismo imeli druge možnosti, smo mnogi sprejeli težko odločitev, da zapustimo Ruando in si poiščemo zatočišče drugod.

Podali smo se na nevarno pot, polno negotovosti in nevarnosti. Prebijali smo se po nevarnih cestah, prečkali številna neznana področja in se na poti soočali z nenehnimi ovirami. Toda naša želja po iskanju varnega kraja in ponovni izgradnji naših življenj nas je gnala naprej. Po naporni poti smo končno prispeli v Ugando, kjer smo upali, da si bomo lahko poiskali varno zatočišče. Ob prihodu smo se znašli v veliki skupnosti beguncev, mnogi so bežali pred podobnimi grozotami. Skupna izkušnja trpljenja nas je povezala in kljub negotovi prihodnosti smo lahko občutili solidarnost ter upanje.

Kljub težavam, s katerimi smo se soočali, so nas ljudje v Ugandi sprejeli odprtih rok. Ponudili so nam priložnost, da si v deželi, ki ni bila naša ponovno zgradimo svoja življenja, da začnemo znova. **Zaradi dobrote in velikodušnosti, ki smo ju bili deležni, smo lahko ugledali žarek upanja in uvideli smo, da obstaja življenje onkraj grozot, ki smo jih doživeli.** Počasi, a zanesljivo smo lahko

stopili na pot regeneracije, ne zgolj fizične ali telesne regeneracije, temveč tudi duhovne oziroma mentalne regeneracije. Pred nami je bila dolga pot, vendar v svojem boju vsaj nismo bili več sami.

Vedeli smo, da bosta zdravljenje in sprava po zaključku konflikta zahtevala čas. Razumeli smo, da so rane vojne globoke in da bodo brazgotine ostale še dolgo po zaustavitvi nasilja. Toda verjeli smo tudi v moč odpuščanja in razumevanja. Vedeli smo, da bomo za to, da bomo lahko šli naprej, morali preseči bolečino in sodelovati, zato da bi si lahko zgradili boljšo prihodnost.

S svojimi neutrudnimi prizadevanji in neomajno odločnostjo smo postali svetilnik upanja tudi za ostale, ki so trpeli. Pokazali smo, da tudi v najtemnejših časih vedno ostajata žarek upanja in iskra odpornosti, ki nam pomagata premagati najtežje ovire. Naša zgodba je postala zgodba o preživetju, upanju in neomajni moči človeškega duha.

To je dokaz moči in poguma tistih, ki so preživeli grozote vojne. Opomnik, da upanje v svetlejšo prihodnost, tudi takrat, ko se soočimo z nepredstavljenim trpljenjem, ostaja. Je poziv k dejanjem sprave za vse nas, poziv, da vsi prispevamo k odpravi konfliktov, diskriminacije in trpljenja ter prispevamo h gradnji bolj mirnega in sočutnega sveta za vse nas.

Jackie, Ruanda

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-11/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-11-letters-of-wars-and-peace/>

'Vojna je trajala dolgih osem let. Minilo je skoraj 40 let od takrat, vendar travma še vedno ostaja. Ko vidim novice o vojnah v krajih, kot so Gaza ali Libanon, se mi ponovno vrnejo vsi boleči spomini in travme iz tistega časa.'

PAYMAN

Mir proti vojni

Moje ime je Payman in sem iz Irana. To je moja zgodba, ki jo delijo mnogi drugi, ki so imeli podobne izkušnje od leta 1987. Rojen sem bil v Teheranu, glavnem mestu Irana.

Teheran je bil čudovito in živahno mesto, polno življenja in kulture. Zrak je bil vedno poln mamljivega vonja hrane, mesto pa je vsak dan postajalo vse bolj moderno. Imeli smo številne parke, kinematografe in znamenitosti za turiste. Čeprav nismo bili bogati, smo imeli vse, kar smo potrebovali za udobno življenje. Kot otrok sem bil srečen in zadovoljen s svojim življenjem. A v nekaj mesecih sta nas prevzela žalost in strah.

Za mnoge ljudi "živeti v miru" pomeni imeti veliko denarja, lep avto, dobro službo in živeti v prijetni soseski. Verjamejo, da so v miru, saj nikoli niso doživeli vojne. Ko v medijih ali na televiziji vidimo slike vojne, začutimo žalost in sočutje do prizadetih ljudi. Vendar pa vojne ne moremo zares razumeti ali začutiti njenega bremena, dokler je ne doživimo na lastni koži.

Ko sem bil star osem let, sem sedel v razredu, ko je veliko novih učencev prišlo v naš razred. Naš učitelj nas je obvestil, da smo v vojni z Irakom. **Ti novi učenci so prišli iz mesta blizu meje, kjer so iraške sile napadle njihove domove in prevzele njihova mesta. Kot otrok nisem povsem razumel situacije, in seveda sem bil vesel, da sem spoznal nove prijatelje.**

Nekaj tednov pozneje so naši sorodniki iz zahodnega dela Irana prišli k nam. Tudi oni so zbežali iz svojih domov. Povedali so nam svoje zgodbe o tem, kako so izgubili vse, a so še vedno bili hvaležni, da so preživeli. S solzami v očeh so mojemu očetu povedali, da niso imeli druge možnosti kot, da pridejo k nam, saj niso imeli denarja in komaj dovolj oblačil, da bi preživeli zimo. Ko sem slišal njihove zgodbe in videl njihove obupane obraze, sem začel razumeti, kaj vojna v resnici pomeni.

Po nekaj mesecih se je situacija še poslabšala, ljudje so se borili za osnovne potrebščine, da bi preživeli. **Omejitve za nakup potrebščin so bile zelo stroge. Na primer, moja petčlanska družina je lahko kupila le dve štruci kruha na dan. Le bogate družine so si lahko privoščile meso.** Za nakup nujnih živil smo morali uporabljati bone, prav tako smo morali iskati stvari na črnem trgu, saj so bile pogosto predrage in nedostopne mnogim ljudem.

Zima je situacijo še poslabšala. Čakali smo v dolгих vrstah, da bi dobili olje za ogrevanje, pogosto samo za nekaj dni. Celotna družina je bivala v eni sobi, da bi prihranili olje za preostanek zime.

Skozi oči begunca, predstava

Veliko moških in mladih ljudi se je pridružilo vojni in mnogi se niso nikoli vrnili. Nekateri so izginili, druge so zajeli iraški vojaki. Vsak dan so številne družine izgubile svoje ljubljene zaradi vojne. Moj učitelj se je prav tako pridružil vojski, in nekaj mesecev pozneje smo izvedeli, da je bil ubit v vojni. To je bilo moje prvo srečanje z žalostjo. Čutil sem nepopisno žalost in začel sem razmišljati, kaj bi naredil, če bi izgubil svoje starše. Kot otrok sem se počutil nesigurno, strah pa je postal stalni spremljevalec v mojem življenju.

Ko je Irak začel napadati Teheran, moje življenje ni bilo več isto. Morali smo ostati pod zemljo, da bi se zaščitili pred raketami in bombardiranjem. Moje mesto, nekoč živahno in lepo, zdaj ni bilo več prepoznavno. Veliko hiš je bilo uničenih, skupaj z bolnišnicami. Ulice so bile polne ljudi, nekateri so bili na pol mrtvi, drugi povsem mrtvi. Naša šola je bila zaprta in spremenjena v začasno bolnišnico. Mesto, ki je nekoč bilo polno življenja in veselja, je postalo grd in žalosten kraj.

Vojna je trajala dolгих osem let. **Minilo je skoraj 40 let od takrat, vendar travma še vedno ostaja. Ko vidim novice o vojnah v krajih, kot so Gaza ali Libanon, se mi ponovno vrnejo vsi boleči spomini in travme iz tistega časa.**

Moje sanje so, da bi videl svet miru – svet brez vojne, brez norega nasilja. Stiskam pesti in molim, da bi enkrat mir zavladal na našem planetu.

Payman, Iran

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-12/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-12-letters-of-wars-and-peace/>

'Vojna in trpljenje ne smeta biti del naše zgodbe. Svoje zgodbe moramo deliti in podpreti vsakega od načinov iskanja pomoči.'

PACIFIQUE

Ko izbruhne vojna, ljudje pogosto rečejo: "Ne bo trajala; dolgotrajna vojna bi bila neumnost." **In čeprav se vojna morda zdi neumna, to ne preprečuje njenega nadaljevanja.** Neumnost vztraja in morda jo opazimo šele takrat, ko nehamo razmišljati o sebi.

Prihajam iz Demokratične republike Kongo. Z družino smo živeli v vzhodnem delu države, kjer se je v nedolžnosti otroštva življenje še zdelo normalno. Ko stiske postanejo vsakodnevni del življenja, jih namreč občutimo kot normalne. Nisem se spraševal s čim se morebiti soočajo drugi ljudje, v preostalih delih države ali celo sveta. Naše življenje je potekalo tako kot poteka življenje živali, ki se ne zavedajo nevarnosti. **Igrali smo se na soncu in se smejali, popolnoma smo bili nevedni, ko je šlo za temne dogodke zunaj našega majhnega, varnega sveta.**

Toda občutek miru je prekinila tragedija - neizprosna izguba človeških življenj. Nisem mogel razumeti, zakaj smrt tako pogosto obišče naše mesto, vendar nas je mati spodbujala, naj, tako kot vsi ostali, ohranimo vero v Boga. Toda vera ni mogla prevladati nad trpljenjem, ki smo ga prestajali. Vsak dan in vsaka noč sta prinesla nove težave: ropi, ugrabitve in strašansko nasilje. Hitro smo morali odrasti. V kraju, kjer so ženske pogosto dojemali le kot sredstvo za rojevanje otrok, so tudi našo lastno mater objektivizirali. Naučili smo se gibati v svetu, kjer je nedolžnost hitro zbledela in smo se morali spopasti s kruto resničnostjo.

Moja družina je živela v skromnem domu in imeli smo srečo, da smo hodili v šolo, saj je mati imela skromen dohodek. Toda uspešno zaključiti šolsko leto je pogostokrat še vedno predstavljalo izziv. Do danes še nisem slišal za kakšno drugo mesto, v katerem bi se otroci šolali, medtem ko bi jih spremljali zvoki streljanja. Moj oče je v naši skupnosti delal kot učitelj, pa čeprav so učitelji zaslužili bore malo. Tudi to je bil del našega vsakdanjega bednega življenja, izobraževanje je v njem predstavljalo krhko zatočišče sredi kaosa.

Čeprav je naše mesto bogato, ker ima ogromne zaloge mineralov, je to še vedno mesto zločinov in trpljenja. Ljudje so gradili domove na tej bogati zemlji, ne da bi razmišljali o morebitnih nevarnostih. V državi z več kot 450 plemeni je bilo težko ohraniti mir. **Vojne se pogosto začnejo brez jasnih razlogov, vendar niti nismo imeli časa za vprašanja - poskušali smo preživeti. Naša skupnost, nekoč živahna in enotna, se je začela drobiti pod težo nezaupanja in strahu.**

Živeli smo kot nomadi v lastnem mestu; danes smo bili priča napadom, jutri pa bi uporniška skupina ponovno prevzela nadzor. To nas je prisililo, da smo se nenehno premikali in iskali kraje, ki so se zdeli vsaj nekoliko varni. Nad nami je visela neprestana grožnja nasilja, sooblikovala je naš vsakdan in spremenila naše občutenje

pripadnosti. Navadili smo se na idejo bega, vedno na preži, nikoli nismo vedeli, kdaj bo nasilje ponovno prekinilo tok našega življenja.

Ko trpljenje postane del življenja, začne oblikovati človeško identiteto, pa tudi če nam trpljenje še vedno povzroča bolečino. Ta zgodba je del mene in je globoko vplivala na to, kako vidim svet. Spominjam se našega nekoč mirnega doma. Potem je nenadoma izbruhnila vojna; uporniki so prevzeli letališče, vojaki pa so se borili, da bi ga branili. Krogle so letele z vseh strani, sami pa smo bili ujeti nekje vmes. Morali smo pobegniti v gozd, saj naši domovi niso bili več varni. Nisem mogel razločiti, kdo nas napada in kdo nas brani. Vstopili so v naše domove in ljudem vzeli življenja. Naše mesto je postalo kraj žalosti in praznine. Smrt je strašljiva; ljudem zlomi srca in spremeni njihov pogled na svet.

Doma se ne bojimo zgolj vojne; bojimo se tudi izbruha vulkana Nyiragongo, ki je pustil globoko brazgotino v naših srcih. Medtem ko vojno povzročajo ljudje, je izbruh naravna nesreča. Vendar se moje vprašanje še vedno glasi: Ali smo obsojeni na trpljenje? Zato sem napisal knjigo z naslovom "Zlo vzhoda", ki popisuje bolečo resničnost, ki jo omenjam v teh vrsticah. Upam, da bom s pomočjo svoje knjige prispeval k večji ozaveščenosti in pomagal spodbuditi mir. **Postali smo večni begunci; tako vojna kot narava nas silita v beg, pri čemer za seboj puščamo občutek doma in skupnosti.**

Pogosto razmišljam o tem, kako je živeti brez upanja. Sanjamo o boljši prihodnosti, vendar se sprašujem, kaj lahko storimo v takšni neskončni bedi? Otroci ne hodijo več v šolo - zakaj bi se učili, ko pa je upanje izginilo?

Samo en dan obupa zakorenini spomine, ki trajajo vse življenje. V mojem mestu se spominjam besed prijatelja: "Vsak dan živimo v upanju, da bo jutri boljši." Moj sosed je nekoč rekel: "Mir so sanje, ki se jih moramo oprijeti tudi v najtežjih časih." Te preproste besede odražajo moč in upanje naše skupnosti. Spominjajo me, da tudi v času trpljenja hrepenimo po prihodnosti, v kateri se udejanja mir.

Albert Camus je nekoč rekel: "Človek je edino bitje, ki noče biti to, kar je." Ta citat me spominja na to, da tudi v najtemnejših časih lahko spremenimo svoja življenja in si prizadevamo za mir. Zdaj je nastopil čas, ko si moramo kot skupnost prizadevati za mir. Vojna in trpljenje ne smeta biti del naše zgodbe. Svoje zgodbe moramo deliti in podpreti vsakega od načinov iskanja pomoči. Mir niso le sanje; mir je cilj, ki ga lahko dosežemo skupaj. Moja knjiga pomeni majhen prispevek v boju za mir. Verjamem, da lahko skupaj prekinemo krog nasilja in nevednosti.

Pacifique, Demokratična republika Kongo

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-13/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-13-letters-of-wars-and-peace/>

'Nenehno pravim, da moramo prepevati in širiti duh ljubezni, miru in enotnosti. Zaslužimo si, da se borimo za naše otroke, kljub temu da ostajajo številne težave - revščina, ljubosumje in boj za oblast, vse povzročajo vojne.'

EVA

Ljubezen je edini izvir miru

Vojna v Južnem Sudanu je izbruhnila 16. decembra 2013. Minili so zgolj štirje dnevi od mojega prihoda iz porodnišnice od koder sem se vrnila s svojo novorojenko. Porod ni potekal gladko, bil je težak porod. Imela sem manjšo operacijo in stanje se je le še poslabševalo, saj sem imela hude bolečine. Morala sem se zanesti na druge, da so mi pomagali, a na srečo sem nekako uspela ostati vztrajna in odporna, tako da mi je uspelo preživeti in premagati vsaj prvo težavo.

Kakšno grozno življenje za mlado in energično žensko, ki je imela velike načrte in želje za svojo majhno družino v majhnem, a lepem Južnem Sudanu v podsaharski vzhodni Afriki.

Vojna je prišla nenadoma, naše življenje se je spremenilo in odmeva miru ni bilo več slišati od nikoder. Kje si, Mir? je bilo slišati z vseh strani in kotičkov naše države. Med glasovi sem slišala tudi glas svoje družine, vojna nam je prinesla veliko zmede, prinesla je orožje, bombe, neusmiljene poboje nedolžnih ljudi. Oh! Kaj je življenje? Trupla, razdejana po mestu, nihče nikogar ne pokoplje, življenje postane nesmiselno in brezupno. Po nekaj dneh vojne se vojaki prelevijo v zveri, kradejo po hišah in posiljujejo mlada dekleta ter ženske. Nekatere so bile posiljene večkrat, posililo jih je več kot deset moških. Očete so prisilili, da imajo spolne odnose s svojimi hčerami, matere pa so morale občevati s svojimi sinovi. Država je uničena, uničili so nam vse: domove, šole, restavracije, banke, trgovine, vse je bilo požgano.

Na žalost smo se, ko je izbruhnila vojna v naši pokrajini, znašli v gozdu, kjer smo vsi, ki smo preživeli, trpeli zaradi pomanjkanja hrane in vode. Bili smo brez doma. Vsak dan smo se borili in bilo je težko; že dobiti nekaj hrane za otroke je bilo izredno težko, moj mož je bil odsoten, saj je bil na misiji. Nismo mogli stopiti v stik ali komunicirati z njim, kar nekaj časa ga nismo videli, skrbelo nas je, da se je kaj zgodilo, saj je vlada zaprla vse meddržavne meje. Borili smo se in v gozdu uspeli preživeti štiri mesece dokler nismo končno dosegli meje z Ugando, kjer nam je ugandska policija zavrnila dovoljenje za njen prehod. Po dolgem pogovoru z našimi starešinami je vodstvo mejne policije uspelo obvestiti vlado o situaciji, v kateri smo se znašli in končno so nam dovolili vstopiti v državo. Poiskali smo si zatočišče, vendar smo se soočili s številnimi težavami. **Nisem si mogla predstavljati, da bomo preživeli, saj so se povsod okrog nas še vedno dogajali naključni umori, tatvine in uničenje.** Kljub vztrajajočim telesnim težavam zaradi krvavitev so moj dojenček in drugi otroci po božji milosti preživeli.

Eva z družino

Nenehno pravim, da moramo prepevati in širiti duh ljubezni, miru in enotnosti. Zaslužimo si, da se borimo za naše otroke, kljub temu da ostajajo številne težave - revščina, ljubosumje in boj za oblast, vse povzročajo vojne. Filozofi in pravniki se vsi neizmerno trudijo, a na koncu se vse zdi brez nekega smisla. Stvari moramo premisliti skupaj, združiti roke in se premakniti naprej, da bi rešili svoje duše - ne z orožjem, z raketami ali z bombami, temveč z modrostjo in ljubečimi besedami tistih, ki mislijo (na) mir. Naj Bog posreduje in pomaga družinam, ki jih je smrt oropala staršev, hčera, sinov.

Zahvaljujem se vladi Ugande, da je meni in mojim otrokom omogočila, da svobodno dihamo in spimo, kljub neizmerni bolečini, ki jo je povzročila naša travmatična preteklost.

Mir je mogoče doseči s spoštljivimi sporočili in s hitrimi intervencijami mednarodne skupnosti. Doseči ga je mogoče s pogajanjem, na katerih je potrebno zgladiti razlike med voditelji in etničnimi skupinami. Proces mora potekati na spoštljiv način, voditelji naj pristopijo k mladim v svojih vaseh, naj jim povedo, kako pomemben je mir v državi. In ko pride mir, lahko življenje spet postane normalno. Razvoj se lahko nadaljuje, medtem ko se lahko ponovno vzpostavijo možnosti za delo. Potem lahko začnemo upati - da se tudi mi končno vrnemo v Južni Sudan, kjer je naš dom.

Eva, Južni Sudan

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-14/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-14-letters-of-wars-and-peace/>

'Postalo nam je jasno, da kamorkoli bomo šli, nikoli ne bomo mirni, zato ker smo Palestinci.

Palestinci v hinavskem svetu.

Če me vprašate, kaj lahko storimo, da bi živeli v miru, je moj odgovor enostaven: končajte izraelsko okupacijo.'

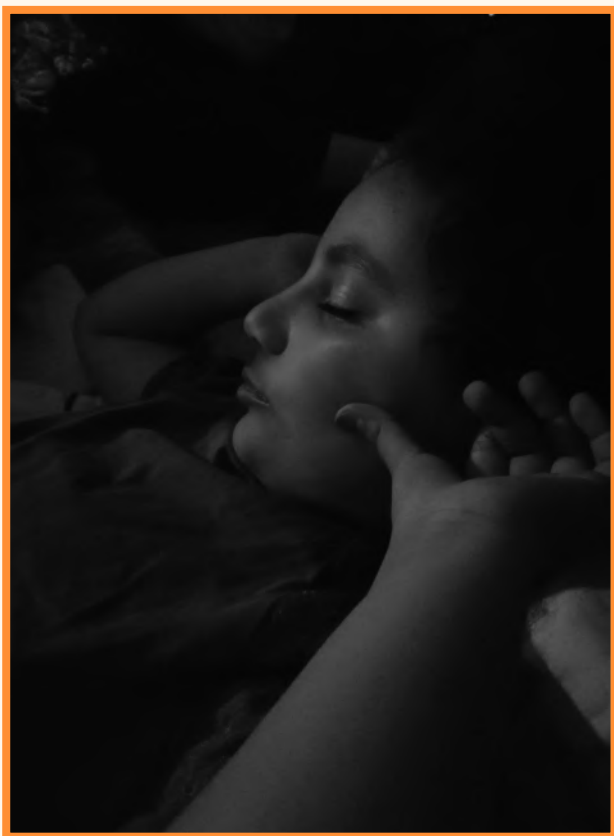
WAFAA

Ne spomnim se, da bi kdaj živel v miru. Rojena sem bila med vojno v Libanonu, kjer sem odraščala kot palestinska begunka, saj je bila naša država pod okupacijo. Moj oče je bil še otrok, ko se je leta 1948 zgodila Nakba in ko so bili Palestinci prisiljeni zapustiti svojo domovino. Moja mati se je rodila po Nakbi, v begunskem taborišču v Libanonu. Moj oče je iz Jaffe, moja mati pa iz Safada. Oba sta življenje preživela v pričakovanju vrnitve v svoji domači mesti v Palestini. Po sporazumu iz Osla smo se vrnili v Palestino. V Gazo. Nekaj let kasneje je oče umrl, ne da bi se kdaj vrnil v Jaffo. Ko sem odraščala, sem neprestano premišljevala: »Zakaj živimo pod okupacijo? Toda na to vprašanje nikoli nisem prejela odgovora.

Odločila sem se, da se bom upirala tako, da se bom izobraževala. V prvem letu univerzitetnega študija se je začela druga intifada. Nevarnost je bila povsod okrog nas, nikoli nismo vedeli, kdaj in kje bo Izrael napadel Gazo. Takrat so bile po Gazi posejane izraelske nadzorne točke. Povsem običajno smo obiskovali univerzo, vendar pa naši kolegi, ki so živeli v južni Gazi, občasno niso mogli priti do univerze, ker se je kakšen izraelski vojak odločil, da bo tisti dan zaprl nadzorno točko. Po diplomi sem se odločila nadaljevati študij, da bi zaključila magisterij, vendar je nato notranja delitev med Gazo in Zahodnim bregom razdelila Palestino in Palestine. Poleg okupacije smo se zdaj znašli še pod izraelsko blokado, kar je našemu življenju v Gazi prineslo dodatne omejitve. **Omejitve so bile vseobsegajoče in takrat je med nami krožila šala, da »imamo srečo, da izraelska okupacija ne more nadzorovati tudi zraka, ki ga dihamo, sicer bi vojska omejila še naše dihanje«.**

Decembra 2008, ko se je svet pripravljal na praznovanje božiča, sem bila na delu in kar naenkrat so lovski letala F16 začela bombardirati vsepovprek: ljudje so bežali, vpili, povsod so ležala trupla, sami pa nismo vedeli, kaj se je zgodilo in zakaj. To je bila prva množična izraelska agresija na Gazo, v kateri so bili tisoči Palestinec in Palestink ubiti, ranjeni ali pa so izgubili svoje domove, kar nas je travmatiziralo. Prvič sem preživela fosforne bombne napade, prepovedane po mednarodnem pravu, prvič sem zapustila svoj življenjski prostor, noseč belo zastavo, ker sem poskušala preživeti izraelsko kopensko ofenzivo. Ko smo bežali, smo povsod videli smrt, nekaj dni kasneje pa je bilo naznanjeno premirje. Doživela sem travmo: kako se je to zgodilo in zakaj?

Dokončala sem magisterij in napredovala v karieri. Odločila sem se, da bom delala v humanitarnem sektorju, da bi lahko naredila več za Gazo. In potem sem spoznala njega, svojega moža. Zaljubila sva se na prvi pogled in se poročila. Kot vsak običajen par sva uredila vse podrobnosti za poročno zabavo in medene tedne. Nato se je novembra 2012 začela nova izraelska agresija, le dan po najini poročni zabavi. Namesto da bi začela povsem običajno novo življenje, sva se oba znašla na dolžnosti, saj oba delava v humanitarnem sektorju; on je bil reševalec. Nato je bilo razglašeno premirje.

Moja hčerka je med izraelsko množično agresijo maja 2021 bila prestrašena in je spala z zaprtimi ušesi, misleč, da jo bo tako obvarovala pred bombami F16.

Eno od naših družinskih srečanj. Zdaj je vsa moja družina na fotografiji v Gazi med sedanjo genocidno vojno.

Leta 2013 sva pozdravila najinega prvega otroka, ljubko deklico, vendar se je poleti 2014 spet začela velika izraelska agresija. **Moja hči je bila stara deset mesecev in prvič sem začutila, kaj pomeni biti nemočna mati, ki ne more zaščititi svojega otroka.** Bila sem reševalka za nujne primere. Medtem ko sem opravljala svoje dolžnosti, sem hčer držala v naročju in molila za svojega moža, da bi preživel, saj je bil reševalec na dolžnosti. Po 50 dneh vsesplošnega bombardiranja in po tem, ko so v naši bližini začeli rušiti stolpnice, smo se odločili za evakuacijo. Živeli smo v enajstem nadstropju. V nekem trenutku sem s seboj nesla otroške obleke, ki sem jih kupila pred kratkim, in moj mož me je vprašal, zakaj. S solzami v očeh sem rekla: »želela sem si, da bi jih nosila«. Čeprav ne moremo zagotoviti niti, da bo preživela. Premirje je bilo razglašeno na njen prvi rojstni dan. Jokala sem kot nora, saj smo uspeli preživeti, medtem ko tisoči otrok in mater niso.

Leta 2015 sva pozdravila svojega drugega otroka, prelepega fantka. Nadaljevali smo svoja življenja in uspela sva nadgraditi svoje kariere.

Nato se je marca 2018 začel Veliki shod za vračanje; tisoči Palestincev so se odločili, da bodo protestirali na mejah, zahtevali svojo pravico do vrnitve in končanje izraelske blokade ter okupacije. Toda Izrael je odgovoril s streljanjem, tisoči so bili ubiti, poškodovani ali pa so izgubili svoje ude. To se je nadaljevalo več kot leto dni do decembra 2019. Delala sem vse več, otroka pa sta odrasčala. **Naše dnevne težave je poglobljala vsiljena blokada in okupacija. Med razglasitvami premirij so se dogajali nenehni izraelski napadi, ki so ubili vse več ljudi in uničili vse več infrastrukture. Zahodni mediji o napadih niso poročali.**

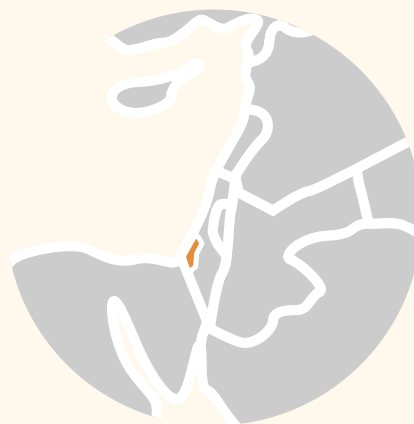
Zadnja fotografija mojega sina z dedkom pred odhodom iz Gaze. Ni vedel, da bo to zadnja fotografija v življenju, saj je njegovega dedka decembra 2023 v Gazi med tem genocidom ubil izraelski ostrostrelec.

Maja 2021 se je zgodil še en množičen izraelski napad. Imela sem občutek, da tega napada ne bomo preživel. Neko težko noč sem se dobesedno tresla, otroka sta bila z menoj, jaz pa nisem mogla storiti nič. Takrat je moj brat rekel: »draga sestra, ne skrbi, bomb, ki nas bodo ubile, ne bomo slišali«. Moj mož je bil takrat že v Sloveniji, pripravljaj je vse za našo združitev, oba sva čutila, da se zaradi vsesplošnega bombardiranja, mogoče ne bova videla več. Mislim, da ni besed, ki bi lahko opisale, kaj je občutil v tistem času. **Nato je bilo nekaj dni kasneje razglašeno premirje. Ura je bila dve zjutraj in jokala sem; zopet smo preživel.**

V Slovenijo smo povsem travmatizirani prispeli junija 2021. Mislili smo, da bomo končno lahko živeli v miru. Počasi smo se privajali na svoje novo življenje, nato pa se je oktobra 2023 začel genocid. Niti sanjalo se nam ni, da bomo preživel najtežjih petnajst mesecev svojega življenja in da bo to najhujše zgodovinsko obdobje, ki ga bo doživelo naše ljudstvo. Postalo nam je jasno, da kamorkoli bomo šli, nikoli ne bomo mirni, zato ker smo Palestinci. Palestinci v hinavskem svetu.

Če me vprašate, kaj lahko storimo, da bi živeli v miru, je moj odgovor enostaven: končajte izraelsko okupacijo.

Wafaa, Gaza

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-15/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-15-letters-of-wars-and-peace/>

'Boj za Palestino črpa svojo moč iz skupnosti, saj sega k oddaljenim horizontom—svojega temelja ne more najti niti v antisemitizmu niti v hrvaškem, bosanskem niti v srbskem nacionalizmu. Ne more preživeti v ozkih krogih belega feminizma, liberalnih kril niti v distanciranih enklavah. Boj za svobodno Palestino je boj za kruh, za zrak, za prihodnost nas vseh.'

EMINA

To pismo ni nič več kot klic in nič manj kot notranji krik, ki se je kristaliziral že nekaj časa. Notranji boj je tlel o tem, za katere oči in za katera ušesa dejansko pišem, in na kako mehka tla bo naletel. **Borim se s tem, ali lahko svobodno izrazim svojo bolečino, ali bodo tisti, ki so odgovorni za mir in za spravo, tako polni visokoletnih besed, medtem ko lahkotno tolerirajo neznosnost, odvrnili pogled.**

Palestina.

Palestina je rana našega časa. Rana, ki se noče zapreti, ki krvavi preko vsake meje, krvavi skozi vsako desetletje, skozi vsako zgodovinsko obdobje, za katerega smo mislili, da smo ga že preživeli. Noben pretekli genocid, nobena pretekla vojna ne moreta postati izgovor, da bi gledali stran. Teža naših porazov nikakor ne olajša pričujočega poraza – nasprotno, našo tišino naredi še bolj neznosno.

Genocid.

Zamislila sem si nekaj vstopnih točk v pisanje. Vsaka me je potisnila nazaj, tja, kjer moja duša najde razloge za celjenje. Kako predočiti trideset pomladi, poletij, jeseni in zim, ki so minile – sanje, prilagojene letnim časom: o makovih poljih, o nočnih morah, ki jih naseljujejo nasilne smrti, spomini, ki nosijo zvoke in vonj eksplozij, tresenja ob vsakem grmenju, zvijanja v klobčič ob vsakem potresu? **Vsi ti letni časi, cvetoči ali sivi, polni obupa in polni energije, kričijo o vojni—o vojni, ki ni nikoli zapustila mojih kosti in njihovih prelomov, spomin tako močan, da ga čutim v vsaki svoji celici, v samem krvnem obtoku.**

Okupacija.

Sinoči sem sanjala, da v naročju držim mrtvega otroka. Svojega mrtvega otroka. Njegove oči so bile odprte, obraz je bil prekrit s krvjo. Iz njegovih pljuč ni bilo zaznati diha. Prebudila sem se v potu in segla k svojem otroku. Položila sem roko na njegov trebušček in začutila njegov dih, njegovo mehko telo. Moj sladki, ljubljeni, živi otrok. Tesneje sem ga objela, kot da bi me že sam objem lahko prepričal, da je varen, da diha, da je nočna mora zgolj to, kar je—moja nočna mora. Univerzalna nočna mora vsake matere—ki preči meje, ki preči posamezna življenja, ki preči generacije.

Smrt.

To pismo piše ranjena oseba in ranjena mati, živ organizem, v katerem se prepletata krhka ranljivost in moč levinje. To križanje osebo razgali in ji vcepi energijo pretakanja najmočnejših tokov. To je kraj, ki ustvari bojevnika. Bojevnika proti vojni. Kraj, od koder vas prosim, da svoje otroke učite o Palestini, da jih učite o genocidu, o orožju, da sebe učite o zavračanju, o uporabi nasilju.

Upor.

Vso to težo sem nesla s seboj na feministični pohod, kjer sem govorila pod nočnim nebom. Kako se premakniti in iti naprej z mesta, kjer smo stali tisto noč? Hodile smo z zavedanjem, da naši feministični boji in boji za svobodo niso trenutki, ki bi jih zgolj obeležile, temveč sile, ki jih je treba nositi naprej—lekcije in prakse, ki ostrijo našo moč, da bi se lažje soočile s temnimi časi. Ne samo s temnimi časi, ki so nam vsiljeni, ampak tudi s tistimi, ki jih nosimo v sebi: z našimi predsodki, z našimi nacionalizmi in s šovinizmi, z našo mizoginijo in z našimi rasizmi, z našo nepripravljenostjo poslušati, z nepripravljenostjo na resnični dialog. Kako glasen in hkrati tih je poziv, da se osvobodimo hitrih sodb in zaprtosti, celo ali pa še posebej v liberalnih prostorih, ki smo jih soustvarili? Kako pogosto prav ta liberalizem zoži politično polje vseh naših svobod in živih solidarosti? V tem klicu, v tem ranjenem kliku, vas pozivam, da še naprej gradimo gibanje za svobodo, gibanje, ki prepozna, sprejema in neguje vso našo bolečino ter strahove. In se obenem bori proti političnemu, ekonomskemu in družinskemu nasilju v naših domovih. Proti genocidu in kolonialnemu nasilju, ki bo pogoltnilo Palestino, Kašmir, Sudan, Kongo, Ukrajino. Proti rezilnim žicam, uničenju rek, eksploziji min in gradnji poti, ki vodijo iz šole neposredno v zapor. Naš boj je nerazdružljiv od upora proti nasilnim vračanjem na mejah, ki begunce silijo v brutalno golo preživetje; je nerazdružljiv od upora proti instrumentalizaciji pravic žensk, od boja za dostopno izobrazbo in boja za državo, ki je osvobodjena korupcije, od upora proti rasiziranemu kapitalizmu in proti suženjstvu migrantskih delavcev. **Naša dolžnost je, da ne izdamo tistih, na katerih ramenih stojimo, in tistih, katerih svoboda je danes odvisna od naših glasov in naše vidnosti.** Feminizem gleda v oči in dušo—ko zremo v razgaljeno in ranjeno tkivo Palestine. S feminizmom gradimo, ljubimo in se učimo od številnih bojev za svobodo. Prečimo meje in vztrajamo v dialogu. In tako, med vsemi kraji, v katerih se morajo slišati naši glasovi, ni kraja, v katerem bi se bolj nujno, tukaj in zdaj, moral slišati naš glas—to je glas o Palestini.

Palestina.

Palestina je odprta rana in navdih upora. Palestina je človeško, etično, epistemsko, pedagoško, materialno in feministično vprašanje—saj je vprašanje vseh mogočih svobod in solidarosti. Boj za Palestino črpa svojo moč iz skupnosti, saj sega k oddaljenim horizontom—svojega temelja ne more najti niti v antisemitizmu niti v hrvaškem, bosanskem niti v srbskem nacionalizmu. Ne more preživeti v ozkih krogih belega feminizma, liberalnih kril niti v distanciranih enklavah. Boj za svobodno Palestino je boj za kruh, za zrak, za prihodnost nas vseh.

Sanje.

Sanje so ostale z mano. Strašljiv opomnik krhkosti življenja, vedno prisotne možnosti izgube. V svetu, ki prepogosto pozablja ceniti vrednoto življenja, ki nedolžne prepogosto žrtvuje zaradi moči in privilegijev, so se te sanje zdele kot krut odmev sveta, v katerem živimo. Svet, v katerem otroke, družine in celotne skupnosti, nevidne ter neslišne, prepuščamo umiranju na robu.

Vem, da boj za mojega otroka, za vse otroke, ni zgolj osebni boj. Je kolektivni boj. Je boj za sam dihanje tistih, ki so jih zadušili sistemi zatiranja, meje, ki nas delijo, ideologije, ki nam odvzamejo človečnost. Moj otrok ni samo moj—je otrok vseh nas. Njegovo življenje je prepleteno z življenji tistih, ki jim je odvzeta pravica do obstoja, do svobodnega dihanja, do odraščanja v miru.

Držimo se skupaj, ko se borimo za svet, v katerem nobenemu otroku ne bo odvzet njegov dih, v katerem nobeno življenje ne bo ovenelo na robu. Držimo se skupaj, ko gradimo svet, o katerem sanjamo—svet, v katerem je mogoča pomiritev - za vsakogar -, svet, v katerem ne bomo omejeni niti obremenjeni s preteklostjo in svet, v katerem nikogar ne bomo pustili zadaj. To pismo ni nič več kot klic in nič manj kot notranji krik.

Emina, Hrvaška

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-16/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-16-letters-of-wars-and-peace/>

'Tragično stran vojne zakrivajo s propagando in s spodbujanjem medsebojnega sovraštva, zato da bi vzbudili občutek, da obstaja objektivni razlog za medsebojno ubijanje. Zato mislim, da se je nujno boriti proti propagandi. Spoznati moramo, da v vojni nobena od strani ne more biti zmagovita.'

NINO

Moja zgodba je zgodba otroka, ki je preživel vojno. Stara sem bila pet let, ko je Rusija spodbudila separatiste in se je na ozemlju Gruzije začela »abhazijska vojna«. Vojna je zahtevala nešteto življenj, prinesla vsesplošno uničenje in razselila na stotine tisoč ljudi. Vključno z menoj.

Spomini, ki jih skrbno varujem, se mi pogosto prikazujejo kot lepe sanje. Otrok srečno živi v svojem domu, hiša se nahaja v obmorskem mestu, obdanem z zelenimi palmami, kjer je vedno toplo in kjer so ljudje prijazni. Te spomine nato nadomesti žalostna zgodba. Spomnim se kaosa, ki je izbruhnil v mestu, obupanih obrazov svojih staršev, ki so morali zapustiti dom in se preseliti nekam daleč stran ... **Zvok bomb nadomesti materino uspavanko, udobje doma pa nadomestijo dolgotrajne selitve in začasna zatočišča.**

Ko je gruzijska vlada izgubila nadzor nad Abhazijo, je moja družina zapustila Suhumi, morali smo pobegniti pred vojno in se preseliti v relativno varen kraj. V Abhaziji se je začelo etnično čiščenje. Vsakega Gruzijca, ki so ga našli v njegovem domu, so najeti vojaki brutalno pretepli in mučili. Starejši prebivalci niso želeli zapustiti svojih starodavnih prebivališč. Mnogi so umrli v groznih razmerah.

Mesto smo zapustili z ladjo. Nekateri ljudje so morali v groznih razmerah prečkati gorski prelaz med mestom Sakeni in vasjo Chuberi. Mnogi na tej poti so zmrznili in niso uspeli pobegniti na varno.

Po odhodu iz Abhazije se je začelo težko obdobje razselitve. Država, oslajljena zaradi vojne, ni mogla ustrezno poskrbeti za razseljene. Živel smo v nekdanjih hotelih, bolnišnicah in tovarnah. Naša štiričlanska družina je sedem let živela v 15 kvadratnih metrov veliki sobi nekdanjega hotela. Nato smo se s pomočjo prijaznih ljudi preselili v prostore nekdanje tovarne.

Vojna je trajala trinajst mesecev. Abhazija je bila v ruševinah. **Ljudje, ki so nekoč živeli kot prijatelji, so nenadoma postali sovražniki. Sovraštvo je ustvarila zunanja sila in porušenega mostu vse do danes ni bilo mogoče obnoviti.** Dejstvo, da so ljudje svoje domove zapustili z ročnimi torbicami v rokah, kaže, da so jih zapustili v upanju, da bo konflikt rešen hitro in da se bodo ljudje hitro spet spravili, a je tudi dokaz, da so konflikt umetno ustvarili. Ruska stran poskuša ovirati postavljanje skupnih temeljev, saj zanjo zamrznjeni konflikt predstavlja predmet stalnega pritiska na Gruzijo. Brez Rusije ni možnosti za pravi dialog. Vpliv na Abhazijo je tako velik, da abhazijske oblasti ne naredijo niti enega samega koraka brez dovoljenja Rusije.

Čustva iz vojne, ki sem jo doživela kot otrok, sem ponovno občutila, ko sem bila stara dvajset let in ko je Rusija avgusta 2008 kršila suverenost gruzijskih meja in proti nam sprožila obsežno vojno.

Med vojno sem morala ostati daleč proč od svoje družine. Mesto, kjer sem živela s svojimi sorodniki, je bilo bombardirano. Vojaški helikopterji so leteli nad našo hišo in tokrat sem jasneje spoznala krutost vojne. Bolj uporno sem gledala na to, kako dolgo bo trajalo preden nas bo sosed kaznoval samo zato, ker si želimo svobode. V času, ki sem ga preživela proč od doma, sem razmišljala o vzrokih in posledicah vojne, o njenih grozotah in o tem, kako vojna prodira v življenje ljudi in jih uničuje.

Kako je mogoče, da načrti tistih, ki si želijo vojno, prevladajo nad pravico tistih, ki si želijo živeti?

Avgustovska vojna, ki ji je sledil nov val beguncev iz Samachabla, je trajala pet dni. Nato so situacijo zamrznili, kar je ustrezalo Rusiji. Ta je priznala tako imenovano neodvisnost dveh gruzijskih regij in zasedla petino države, kar je povzročilo razselitev približno 300.000 ljudi, skoraj osem odstotkov našega prebivalstva. Ruske oblasti so popolnoma uzurpirale lokalno tako imenovano »vlado«, blizu državne avtoceste so postavile svoje čete, medtem ko razseljenemu prebivalstvu še vedno niso dovolili vrnitve na svoje domove.

Mesec dni po začetku vojne sem se vrnila iz mesta Poti v Tbilisi. Ponovno sem hodila skozi bombardirana mesta in ponovno opazovala obupane ljudi na cestah, ki so vedno znova postavljali ista vprašanja ... Po dveh vojnah je divjanje vojne v drugi državi še posebej boleče opazovati. Vojna v Ukrajini je zame in za druge Gruzijce še vedno boleča vojna. Danes Gruzija živi med dvema konfliktoma z ruskimi četami, ki zasedajo njeno ozemlje, kar še vedno vpliva na našo psihologijo. Vojaki samovoljno postavljajo bodeče žice na nekatera ozemlja, kar preprečuje prebivalcem, da bi živeli v miru. Na primer, družina se lahko nekega jutra prebudi in ugotovi, da jim njihova zemlja nenadoma »ne pripada« več, saj je pod nadzorom ruskih čet. Nekatere ljudi, ki so živeli na bližnjih območjih, so ugrabili, več ljudi je v zadnjih letih izgubilo življenje.

Ljudje na konfliktnem območju živijo v težkih razmerah. Gruzijko prebivalstvo, vključno z mojimi sorodniki še vedno živi v vzhodnem delu Abhazije. Nimajo možnosti dostojne zdravstvene oskrbe, elektriko jim dobavljajo po vnaprej določenem urniku. Poučevanje gruzijskega jezika je v šolah prepovedano. Abhazijsko vodstvo diskreditira Gruzijce zaradi njihovega gruzijskega porekla. Pogosto bolnim ni mogoče zagotoviti nujne pomoči. Moj stric je v pandemiji koronavirusa umrl zaradi neustreznega zdravljenja. Če bolnike prepeljejo na ozemlje, ki ga nadzoruje Gruzija, jim gruzijski zdravniki nudijo vso nujno pomoč. Odnose ohranjamo le na medosebni ravni, sicer pa ni učinkovitih aktivnosti, ki bi bili usmerjeni v doseganje sprave med stranema.

Med razdeljenimi obstaja vrzel, ki jo pogloblja tudi ruska propaganda, kar ohranja medsebojno sovraštvo.

Konflikt, ki je zamrznjen že več kot dvajset let, mnogim ljudem vzbuja občutek hrepenenja po svoji rodni zemlji. Mnogi razseljeni ljudje so umrli tako daleč od doma, da so njihove vrnitve domov ostale nedosegljive sanje.

Tragično stran vojne zakrivajo s propagando in s spodbujanjem medsebojnega sovraštva, zato da bi vzbudili občutek, da obstaja objektivni razlog za medsebojno ubijanje. Zato mislim, da se je nujno boriti proti propagandi. Spoznati moramo, da v vojni nobena od strani ne more biti zmagovita.

Enotnost in medsebojna pomoč sta nujno potrebni za doseganje miru. **Agresor mora spoznati, da bo premagan, če bo začel vojno. Premagala ga bosta združen svet in sile dobrega.**

Nino, Gruzija

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-17/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-17-letters-of-wars-and-peace/>

'Vojna je pokazala, da ženske in deklice njene posledice trpijo nesorazmerno bolj kot moški. Čeprav borci moške civiliste dojemajo kot tarče, kadar jih sumijo sodelovanja z nasprotnikom, so ženska telesa v očeh vojskujočih se strani pogosto obravnavana kot "ozemlja vojne".'

LAURA

V Kolumbiji se vojna nenehno spreminja. Preseneča me, da v tej državi ni nikogar živečega, ki ne bi izkusil vojne, in žalosti me, da bo kljub vsem dosedanjim prizadevanjem verjetno tudi moj otrok nekoč spoznal vojno.

Odkar se spominim, mi zvok izrednih novic na televiziji vzbuja tesnobne spomine. Podobe civilnih pohodov za mir, medtem ko je nekdanji predsednik sam sedel za mizo sredi demilitarizirane cone, osramočen, ker ga je vodja danes že neobstoječe gverilske skupine FARC pustil čakati, so danes sicer mem, a nekoč so bile uvod v začetek enaindvajsetega stoletja – obdobje zaostrene nasilnosti, ki jo je večinoma izvajala država in njene institucije.

Danes sem pravnica za človekove pravice, vendar sem bila leta 1997 tudi štiriletna deklica, katere oče je bil vodilni v kolumbijskem vojnem letalstvu, in sem odrasčala na ravninah države. Včasih smo z družino potovali v Bogoto na obisk k sorodnikom. Živo se spominjam, kako me je mama opozarjala na možnost, da nas na poti ustavijo člani gverile, skrivala je očetove vojaške izkaznice pod gumijaste preproge v avtu in me (v igri, da bi me zaščitila) prosila, naj nikoli ne omenim, da moj oče dela z letali ali nosi uniformo – ampak da je pek in da peče kruh za preživetje. Vse skupaj mi je bilo nerazumljivo, a sem ubogala. **Sprašujem se, koliko podobnih spominov hranijo drugi ljudje.** Kasneje sem izvedela, da so gverilci pogosto izvajali t. i. »čudežni ribolov« na cestah, ki povezujejo mesta – množične ugrabitve, med katerimi so zaustavljali avtomobile in ljudi ter za njihovo izpustitev zahtevali odkupnino.

In – čeprav je treba priznati, da se je stanje v zadnjih dvajsetih letih močno izboljšalo – je v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja konflikt v Kolumbiji prihajal z vseh strani: od gverile, paravojaških skupin, kriminalnih združb in države same, vse pa je poganjal denar iz trgovine z mamili.

Z vstopom v novo stoletje so paravojaške skupine pridobile na moči in zvok izrednih novic na televiziji je napovedoval pokole, ki so jih izvajali po vsej državi – pogosto ob tistem soglasju države in njenih oboroženih sil. Bilo je nepredstavljivo, da bi lahko stotine oboroženih paravojaških borcev vdrle v mesto in tam ostale štiri dni – medtem pa mučile prebivalce, ropale trgovine in hiše, posiljevale ženske. Spominim se, da sem mnogo let kasneje prebrala, da je med 17. in 21. februarjem 2000 štiristo članov AUC (Autodefensas Unidas de Colombia) vstopilo v mesto El Salado, kjer so več dni terorizirali prebivalce (ki so jih obtoževali sodelovanja z gverilo). Posledice tega pokola so bile dolgo težko določljive, in še danes natančno število mrtvih in pogrešanih ni znano – bilo jih je vsaj šestdeset. Ta dogodek je Kolumbijcem pustil enega najbolj neizrekljivih spominov na vojno: paravojaške enote so igrale nogomet s glavami žrtev. Osemnajst let kasneje sem imela čast zastopati te žrtve pred eno od prehodnih pravosodnih institucij, ustvarjenih v moji državi za preseganje konflikta.

Moja osebna prepričanja in poklicna pot so mi omogočili privilegij, da sem srečala ljudi, ki so preživel vojno in jih je državljanski konflikt neposredno zaznamoval.

Obiskala sem tudi avtohtono skupnost Embera Katío v rezervatu v Alto Sinú, v regiji Córdoba. To območje velja za eno izmed zibelk paravojaških skupin. Sveta ozemlja skupnosti Embera Katío in njihov boj za zaščito zemlje so bili trn v peti paravojaškim skupinam, ki so jih označile za "levičarske branitelje zemlje". Tako so člani skupnosti Embera postali žrtve umorov, prisilnih izginotij in razseljevanj s strani paravojaških sil, ki so jih sponzorirala velika rudarska, hidroenergetska in druga podjetja, in ki so jih dojemale kot oviro pri gospodarskem razvoju regije.

Še danes, po tolikem trpljenju in viktimizaciji, ta skupnost in njihov rezervat še vedno nimata osnovnih dobrin, kot so elektrika ali pitna voda.

Obiskala sem El Salado, mesto, ki je imelo pred pokolom leta 2000 sedem tisoč prebivalcev, leta 2018 pa jih je bilo le še približno tisoč – tistih, ki so se odločili vrniti, ker nikjer drugje niso našli dostojnega življenja. Vrnitev v kraj, kjer so doživeli toliko grozot, a ga kljub temu imenovali dom, je bila grenko pogumno dejanje; njihova prizadevanja, da bi obnovili zgodovino svojega mesta, so spremljale grožnje paravojaških in kriminalnih skupin, ki so se medtem zasidrale na tem območju.

Triindvajset let po pokolu sem ponovno sodelovala s skupnostjo El Salada, saj sem se v svoji karieri osredotočila na obrambo in promocijo pravic žensk. Dve desetletji kasneje jim kolumbijska država še vedno dolguje veliko. Tako kot v številnih drugih primerih se je tudi tukaj prisotnost države kazala predvsem skozi militarizacijo območja. Prisotnost vojaškega osebja pa je prinesla nove oblike viktimizacije – oboroženi odrasli vojaki z (simbolno ali dejansko) močjo nad prebivalstvom so vzpostavljali – kot so temu sami rekli – "romantične odnose" z deklicami, v nekaterih primerih starimi komaj dvanajst let (kar je pomenilo nasilne odnose, ki ustvarjajo nove in še večje kroge izkoriščanja in nasilja za ženske in dekleta v že tako preveč viktimizirani skupnosti).

Vojna je pokazala, da ženske in deklice njene posledice trpijo nesorazmerno bolj kot moški. Čeprav borci moške civiliste dojemajo kot tarče, kadar jih sumijo sodelovanja z nasprotnikom, so ženska telesa v očeh vojskujočih se strani pogosto obravnavana kot "ozemlja vojne" (četudi je objektivizacija feminiziranih teles sama po sebi

Avtohtona skupnost Embera Katio v Alto Sinú

problematična). **Ženske doživljajo spolno nasilje in kazniva dejanja, ki jih moški redkeje. Veljajo za "šibkejše" in —ironično— hkrati za temelj, ki drži skupnosti skupaj, zato ima njihova poškodba potencial, da nepopravljivo prizadene družbeno tkivo sovražnika.**

Kljub vsemu Kolumbijci nadaljujemo pot naprej – obnavljamo, se učimo. Prvič v zgodovini naše države smo leta 2022 izvolili levičarskega predsednika, prvega, ki je preživel volitve. Kolumbija je danes ena izmed držav z najbolj stabilnim gospodarstvom v Latinski Ameriki in – čeprav je pred nami še dolga pot – nas naša vztrajnost žene naprej.

Laura, Kolumbija

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-18/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-18-letters-of-wars-and-peace/>

'Ljubezen je ključ, da vse teče v harmoniji in miru. Naučimo se dajati več ljubezni, biti bolj ljubeči in bolj odprti za dejstvo, da ljubezen ni samo beseda, ki opisuje, kaj dve osebi lahko čutita drug do drugega – temveč občutek, ki nas spodbuja, da postanemo boljši ljudje in vidimo več dobrega v drugih.'

IRENE

Pozdravljeni,

moje ime je Irene Marte.

Sem Dominikanka. Morda mislite, da nismo v vojni situaciji in da nas takšne razmere ne prizadenejo negativno, vendar trdno verjamem, da ima vsaka država svoje lastne boje in da živimo s posledicami svojih vlad – bodisi v dobro ali v slabo.

Leta 1822 je bila Dominikanska republika 22 let pod vojaško oblastjo Haitija, kar je bilo zelo težko obdobje za dominikanske državljane, saj je režim poskušal izkoreniniti španski jezik in tradicije ter običaje države. Bilo je zelo zapleteno obdobje, saj obstajajo velike razlike med Haitijem in Dominikansko republiko glede kulture, rase, običajev in jezika.

Leta 1844 je bila v sodelovanju z drugimi državami izbojevana bitka za osvoboditev države izpod vojaškega režima. Ta dogodek nam je omogočil, da smo razglasili Dominikansko republiko za svobodno in neodvisno od te države. A to ne pomeni, da nismo pozneje doživeli novih težav z obeh strani.

Leta 1930 nas je začel voditi general Rafael Leonidas Trujillo, ki je v državi vzpostavil popolno diktaturo. Njegova vlada je bila zaznamovana s politično represijo, antikomunizmom, kultom osebnosti ter popolno manipulacijo in nadzorom nad državnimi institucijami. **Njegova diktatura je bila kršitev človekovih pravic, saj je imel popoln nadzor nad dominikansko družbo.**

Njegovih 31 let vladavine je znanih kot »Trujillova doba« in velja za eno najbolj krvavih tiranij v Latinski Ameriki. V času njegove oblasti je bilo več kot 50.000 umorov, vključno z eno najbolj krvavih pokolov v zgodovini, znano kot »peteršiljev pokol«, v katerem je bilo ubitih več kot 15.000 Haitijcev ob reki, znani kot Reka pokola, ki ločuje obe republiki.

In morda se sprašujete... Zakaj nam pripoveduješ zgodovino? Zakaj nam vse to pripoveduješ?

Ker, kot sem dejala v prvih vrsticah, ima vsaka država svoje boje. Vsak dan živimo v nenehnih in spreminjajočih se razmerah, ki vplivajo na vse nas – ne samo na naše države, temveč na vse ljudi. Pustimo, da nas vodita jeza in strah, kar našim voditeljem daje zeleno luč za ukrepanje v imenu »glasu ljudstva« ali »boja za pravice ljudstva«.

Ampak, za kakšno ceno?

Smrti? Lakote? Represije? Za majhno ali neobstoječo svobodo izražanja in v mnogih primerih kršenje človekovih pravic?

Živimo v svetu, kjer vladajo ljudje, žejni moči, zaslepljeni z željo po vedno več, ne glede na posledice ali na to, kaj morajo storiti, da dosežejo svoje cilje. **A tudi mi smo odgovorni za to, da mnogi dosežejo določene položaje, saj smo mi tisti, ki izbiramo svoje voditelje in jih postavimo na funkcije. Če se lahko ljudstvo združi v ljubezni, harmoniji in za skupno dobro, bi moralo biti prav tako sposobno to moč tudi odvzeti.**

Smo v trenutku, ko se človeštvo sooča z nepredstavljivimi izzivi. Želim združiti svoj glas z vsemi, ki si prizadevajo za mir, razumevanje in harmonijo.

Čas je, da pustimo za seboj konflikte, neenakosti, delitve in da skupaj gradimo boljšo in polnejšo prihodnost za vse.

Mir ni le odsotnost konfliktov, ampak stanje bivanja, ki temelji na spoštovanju, empatiji, razumevanju in srčni ponižnosti.

Čas je, da prepoznamo svojo skupno človečnost in skupaj naslovimo izzive, s katerimi se soočamo. Kot so rekli nekateri veliki učitelji:

- Nelson Mandela – Mir niso samo sanje, ampak resničnost, ki jo lahko skupaj ustvarimo.
- Dalajlama – Sočutje je ključ do miru.
- Mahatma Gandhi – Svet potrebuje več ljubezni, več sočutja in več miru.

Če bi živeli v svetu z več ljubezni in razumevanja, bi na življenje gledali z druge perspektive in z novimi očmi. Ljubezen je ključ, da vse teče v harmoniji in miru. Naučimo se dajati več ljubezni, biti bolj ljubeči in bolj odprti za dejstvo, da ljubezen ni samo beseda, ki opisuje, kaj dve osebi lahko čutita drug do drugega – temveč občutek, ki nas spodbuja, da postanemo boljši ljudje in vidimo več dobrega v drugih.

Ljubezen je enaka miru.

Upam, da bo to navdihnilo in spodbudilo druge, da sodelujejo pri gradnji bolj mirne in harmonične prihodnosti.

Irene, Dominikanska Republika

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-19/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-19-letters-of-wars-and-peace/>

*'Nekaj je vendarle ostalo nespremenjeno.
Recimo, pogled na naslovnice časopisov,
računalniške ali televizijske zaslone. Ko berete
naslove, se vam lahko zazdi, da se vojna ni
končala pred tridesetimi leti, temveč pred
tridesetimi dnevi ali celo tridesetimi minutami.
Prevladujeta spomin na množične zločine,
koncentracijska taborišča, umore brez kazni,
žetve brez kakršnegakoli javnega sočutja, matere,
ki so ostale same ...'*

BORO

Red stvari

V svoje prvo stanovanje sva se vselila štiri mesece pred začetkom vojne. Preden sva vanj prinesla stvari, sva ga mesece prenavljala. Od sten in tal do vrat, oken in ogrevanja. Ali naj sploh omenim nezanesljive in nepredvidljive mojstre?

Po večini sva potrpežljivo prenašala vse težave, ker sva se zavedala, da ustvarjavo prostor, ki bo postal najin dom. Leta sva živela kot podnajemnika. V socializmu je bilo to nekaj običajnega. Stanovanja za najem so bila na voljo le v zasebnih hišah na obrobju mesta. To pa so bile večinoma hiše brez fasade, brez ogrevanja ... Zato sva si želela stanovanje urediti tako, kot sva sanjala dolga leta. Dvojna okna, topla tla, čiste in zračne barve.

Vojna se je začela aprila 1992. Mesece je kazalo, da se bo zgodila katastrofa, toda človek definitivno ni sposoben v uničenju oddaljenih mest in v krvavih televizijskih slikah videti svoje prihodnosti.

Izkazalo se je, da je bilo najino stanovanje, čeprav je bilo v središču mesta, pravzaprav na prvi bojni črti. Ločnica med vojskama, ki se naslednja štiri leta ni premaknila, je bila vzpostavljena tristo metrov od oken najine hiše.

Prve granate so padle dobesedno pred vhodna vrata stavbe. Vsa okenska stekla so se razletela na tisoče drobcev. V okenske okvirje sva vstavila plastične folije. Vse je postalo motno in sivo. Tudi sredi jasnega dne. Ko sva včasih odprla okna, je svet še vedno kazal svoje zapeljive čare. Bujno zelenje, ptičje petje, modrina neba, človeški glasovi ...

Za plastičnimi folijami so v sobe pronicali gromi granat, pa tudi rafali pušk in mitraljezov, ki so včasih odzvanjali v ritmu navijaških pesmi. Zmanjkalo je elektrike, ostali smo brez hrane. Zgrabila me je panika in nekega večera sem ženi predlagal, naj skupaj z najinim osemletnim sinom zapusti Sarajevo. Napovedali so, da bo odšel še eden zadnjih konvojov s katerimi so civilisti zapuščali oblegano mesto. Sedeli smo za mizo. Deček je razvrščal svoje igrače. Moja razlaga je bila na videz preprosta: »Sem novinar, urednik pomembnega programa, ne morem oditi. Vsi novinarji iz celega sveta prihajajo sem.« Poslušala me je in mirno odgovorila: »Obstajata le dve možnosti. Ali odidemo skupaj ali pa skupaj ostanemo. Tretje možnosti ni!«

Čudno, a čeprav se je naše življenje spremenilo v nenehno krotenje kaosa, mi je takrat odleglo. Ni elektrike? V kozarec, napolnjen z oljem, pomočiš vezalko. Ni vode? Zadostujeta spomladanski dež in žebelj, s katerim približno meter nad

pločnikom narediš luknjo v žleb. Ne moreš verjeti, kako hitro se kad napolni. Ali pa vzameš plastične posode, prehodiš deset kilometrov in vodo natočiš v stoletnih vodnjakih. Če imaš srečo, da ostaneš živ. Ni hrane? Vedno obstaja nadomestek za vse. Tudi lakota je rešitev.

Nekega dne so me ranili. Z dvajsetimi sodelavci radiotelevizije smo potovali do mesta. Stlačili smo se v vozilo, ki bi v normalnih časih sprejelo osem ljudi. V nekem trenutku, medtem ko se je kombi z veliko hitrostjo premikal po cesti, je počilo stransko steklo, vsi pa so – kot na ukaz – pogledali proti meni. Moja jakna je na hrbtni strani zacvetela. Obrnil sem se proti ostalim in nejeverno vprašal: »So me zadeli?« Vsi so sočutno pokimali. Granata je padla dobrih sto metrov od kombija in šrapnel je dolgo potoval, preden je razbil steklo in se zataknil v mojem hrbtu. Prebil je sicer debela oblačila, a je to zaustavilo njegovo pot. Rana se ni zacelila mesece. Še danes imam na tem mestu konkretno brazgotino. Pred kratkim, ko sem opravil rentgensko slikanje čeljusti, me je tehnik vprašal: »Kaj je to, kar imate na zgornjem delu hrbtna? Nek del kovine?« Nisem niti vedel, da je šrapnel dejansko ostal v telesu. Z mano bo tudi umrl.

OSLOBODENJE • PONEDJELJAK, 21. II 1994. STRANA 3

UOČI ISTEKA ULTIMATUMA

KONFERENCIJA ZA NOVINARE U KRIZNOM ŠTABU

Grad i dalje u okruženju

Prema procenama bosanske strane, oko 40 posto srpskog teškog topništva nije izvučeno 20 kilometara izvan grada, niti je pod efektivnom kontrolom UN • Ako budemo napadnuti, naša pješadija će braniti grad sa linija koje drže, odgovor je Ganića na pitanje o mogućnosti srpskih napada na Sarajevo kao vidu odmazde zbog zračnih udara

ČURKIN U SARAJEVU

Rat je - seksi!

I smrt je - seksi:
Vitalij Čurkin

Ruski izaslanik i posrednik u bh. ratu rekao da se od rata dobro zarađuje a da se zaboravlja na to da u njemu ginu vojnici i civili • Za mir zaslužna Rusija, tvrdi Čurkin • Ako bude bombardovanja, dovešće se u pitanje Klintonov plan o »partnerstvu za mir« (!?)

Začel sem poročati za Radio Glas Amerike. Ena mojih prvih nalog je bila tiskovna konferenca Vitalija Čurkina, pomočnika ruskega zunanjega ministra. Rusi se v prvih dveh letih vojne niso vmešavali v bosanski konflikt. Do konca februarja 1994 so bili prezaposleni z lastnimi internimi težavami in otopelim voditeljem Jelcinom, nato pa so bili povabljeni zraven, zato da bi bosanski Srbi lažje sprejeli napovedani ultimat Nata. Srbi so morali ob grožnji zračnih napadov svojo težko artilerijo povleči dvajset kilometrov ven iz Sarajeva. Povod umika je bila minometna granata, izstreljena s srbskih položajev na sarajevsko tržnico Markale v središču mesta. **Umrlo je 68 Sarajevčanov in Sarajevčank, skoraj 200 je bilo ranjenih. To je prebudilo Zahod.**

Zato je k nam prispel Vitalij Čurkin. Ključni pogoj za privolitev Srbov v ultimat Nata, je bil napovedani prihod ruske vojske v Bosno in Hercegovino. Politiki v Sarajevu so se tolažili, da »ruski prihod ni načrtovan zaradi Srbov, temveč na podlagi ameriške podpore Jelcinu, zato da bi ta utišal notranje nasprotnike«. V medijih se je pojavila teza, da je Sarajevo postalo novi Berlin. **V mestu so bile britanske, francoske in ruske vojaške enote – manjkali so le še Američani in zid.**

Le politiki so bili videti zadovoljni. Generalni sekretar Nata Manfred Wörner je pozdravil novo vlogo Rusije: »zlasti v zadnji fazi, ko je pomagala, da dosežemo takšen izid«. Ruske vojake, ki so na bosanska tla prvič stopili 21. februarja 1994, je na Palah, vojnem središču srbskih politikov, pričakalo ljudsko slavlje. Na razniju se je pekel vol, delila sta se kruh in sol, starejši ljudje so ruskim vojakom na oklepni vozilih v roke podajali otroke. Rusi

množici niso ostali dolžni – pogosto so jim pokazali tri prste, srbski simbol. Eden izmed lokalnih časopisov je na sprejemu opazil tudi beograjskega pisatelja Moma Kaporja. Objavili so pogovor, ki ga je imel z mladeniči s Pal: »Zakaj imate radi Ruse?« jih je vprašal stric Momo. »Zato, ker so na naši strani,« so odgovorili v en glas.

Ko je februarja 1994 končal s političnimi pogovori v Sarajevu, se je Vitalij Čurkin obrnil na skupino novinarjev. Ob koncu diplomatskega dela je, na splošno presenečenje prisotnih, filozofiral o svetovnem redu. Rekel je: »Vojna je seksi. V vojni si novinarji zgradijo kariere, generali si pridobijo čine. Diplomati z vojno zaslužijo in si ustvarijo imena, vojaki in civilisti pa izgubljajo življenja.«

Vojna je trajala še leto in pol. Naše stanovanje je bilo tako uničeno, da smo takoj po mirovnem sporazumu začeli z obnovo. Najprej smo zamenjali okenska stekla in prebelili stene. Bile so črne od saj, saj smo pozimi sredi dnevnice sobe kurili peč. Naš sin je po štirih letih premora in šolanja v kleti začel obiskovati šesti razred osnovne šole. Skoraj vsi naši predvojni prijatelji so odšli.

Dvajset let po srečanju z novinarji v Sarajevu je Vitalij Čurkin umrl. Nenadni srčni napad so rekli. Umrl je v New Yorku kot stalni veleposlanik Ruske federacije pri Združenih narodih. Večina političnih in vojaških osebnosti s časopisnih naslovnice iz časa bosanske vojne je bodisi umrla bodisi bila obsojena na zaporne kazni zaradi vojnih zločinov. Ali oboje. Hkrati ostajajo glavni kandidati, da po njih poimenujejo ulice in trge v bosanskih mestih. Bosanski Srbi so Vitaliju Čurkinu nemudoma postavili spominsko ploščo in napovedali postavitev spomenika v delu Sarajeva, ki so ga osvojili med vojno.

Nekdo bi se lahko vprašal, kaj pa mladi ljudje, ki so se rodili v času po tem, ko se je vojna že končala in je mir prišel v Bosno in Hercegovino. Ti ljudje so danes ravno v letih, ko s svojimi partnerkami najemajo ali morda kupujejo svoje prvo stanovanje.

Rekel bi, da so v boljšem položaju kot mi. Razmere so ugodnejše kot takrat. Več je praznih stanovanj, najdete jih lahko na vsaki lokaciji, obstajajo krediti, sheme pomoči mestnih oblasti ... Edino cene kvadratnega metra so »šle v nebo«.

V redu stvari pa je nekaj vendarle ostalo nespremenjeno. Recimo, pogled na naslovnice časopisov, računalniške ali televizijske zaslone. Ko berete naslove, se vam lahko zazdi, da se vojna ni končala pred tridesetimi leti, temveč pred tridesetimi dnevi ali celo tridesetimi minutami. Prevladujeta spomin na množične zločine, koncentracijska taborišča, umore brez kazni, žrtve brez kakršnegakoli javnega sočutja, matere, ki so ostale same ...

V ospredju ostajajo politiki, ki ne grozijo le z odstopi, temveč z novo vojno, ali pa izrekajo stavke, ki kakor nož zarežejo v krhko membrano javnega mnenja. Vem, da nič ni ostalo enako in da stvari niso primerljive, tako kot na tisti veseli dan, ko smo z ženo in sinom začeli prenavljati naše prvo stanovanje.

Boro, Bosna in Hercegovina

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-20/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-20-letters-of-wars-and-peace/>

*'Prvi korak k miru je razumevanje
njegovega resničnega pomena. Mir
se mora začeti v naših domovih in
znotraj nas samih.'*

EBADI

Živim v državi, ki je bila priča desetletjem vojne — v Afganistanu. To je narod, katerega prebivalci že vrsto let trpijo zaradi konfliktov. **Življenje v opustošeni državi zaradi vojn je nepopolno, necelovito; ljudje dihaljo, a ne živijo zares.** Vsak dan jih preplavijo tesnoba, stres, strah in brezup. Ker ne vidijo svetle prihodnosti, mnogi razmišljajo o tem, da bi zapustili svojo državo in si poiskali varno zavetje drugje.

Manjka jim ne le zunanji mir, ampak je uničen tudi notranji mir. Neprestano nasilje povzroča telesno in duševno škodo, ljudje niso več zmožni opravljati vsakodnevnih dejavnosti in njihova volja do življenja je popolnoma zlomljena. Vojna povzroča hudo revščino, in zaradi uničenega gospodarstva ljudje ne morejo zadovoljiti niti osnovnih življenjskih potreb.

Tisti, ki vojno doživljajo neposredno, trpijo tudi v vsakodnevem življenju – predvsem zaradi razseljevanja. Mnogi Afganistanci so postali begunci in se srečujejo z različnimi težavami. Bili so prisiljeni zapustiti svoje domove in domovino. Na poti do varnih držav so pogosto izbrali nevarne in nezakonite poti, kar je mnoge stalo življenja. Svet je bil priča tragičnim žrtvam Afganistancev v grškem morju in ob iranski meji. Ljudje so jih pogosto obsojali, zakaj tvegajo življenje za pot v Evropo, a niso razumeli, kako neznosno je življenje v državi, razdejani od vojne. Ti ljudje niso imeli izbire – nihče si ne želi zapustiti svoje domovine, razen če ga k temu prisilijo okoliščine. Življenje v takšnih razmerah povzroča duševne motnje ter vodi v izredno stopnjo stresa, strahu in travme.

Vojna ima uničujoč vpliv tudi na otroke in mladino. Veliko otrok ne more nadaljevati šolanja. Na primer, pod prejšnjo vlado Afganistana zaradi varnostnih razmer številni ljudje v določenih regijah niso upali pošiljati otrok v šolo ali na univerzo. Nekatera območja zaradi trajajoče vojne sploh niso napredovala. Ljudje tam živijo v nevednosti in ne poznajo vrednosti izobrazbe. Deklice pogosto poročajo zelo mlade — v letih, ko bi se morale igrati in uživati življenje, se znajdejo v temačnem svetu, ki jim povzroča telesne in duševne težave.

Zaradi šibkega gospodarstva so družine včasih prisiljene prodati svoje otroke, saj jih ne morejo preživljati. V trenutni vladi pa deklicam in ženskam ni dovoljeno niti študirati niti delati, kar povzroča hude duševne stiske in jim jemlje upanje za prihodnost.

Po podatkih Sveta za zunanje odnose (Council on Foreign Relations) afganistanski konflikt že desetletja vključuje notranje boje za oblast, tuje posege in številne druge težave. Notranji spopadi med etničnimi skupinami, političnimi frakcijami in uporniškimi skupinami prispevajo k nestabilnosti države.

Rešitev afganistanskega konflikta zahteva vztrajno mednarodno podporo, lokalne rešitve ter odpravo temeljnih vzrokov za nasilje. Afganistansko prebivalstvo si želi spoštovanja človekovih pravic in vlade, ki bi bila odgovorna ljudstvu in bi sprejemala različna mnenja. Potrebne so gospodarske priložnosti, ki bi zmanjšale revščino in preprečile, da bi ljudje morali zapuščati svoje domove. Mednarodna pomoč in humanitarna podpora lahko pomembno prispevata k obnovi države.

Prvi korak k miru je razumevanje njegovega resničnega pomena. Mir se mora začeti v naših domovih in znotraj nas samih. Pozabimo preteklost in upajmo na svetlo prihodnost. Gradimo prihodnost s spoštovanjem, enotnostjo in sprejemanjem različnih kultur in vrednot. Odpravimo etnične delitve, da jih prihodnje generacije ne bodo podedovale. Etnične napetosti in diskriminacija so glavni vzroki za konflikt. Če naslovimo revščino, neenakost, pomanjkanje dostopa do virov in diskriminacijo, lahko zgradimo temelje za trajni mir.

Pogoji za vzpostavitev miru vključujejo preprečevanje zaostrovanja konfliktov, njihovo miroljubno reševanje, razumevanje in spoštovanje, močne institucije, zdravljenje preteklih travm, spravo, globalno sodelovanje, izobraževanje in ozaveščanje ter notranjo usklajenost.

prof. Ebadi, Afganistan

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-21/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-21-letters-of-wars-and-peace/>

'Tako imenovana varnost v Jordaniji, domnevno povezana z mirom, je enaka kot v Egiptu in na vseh območjih, kjer vladajo s strani ZDA podprti patriarhalni, diktatorski režimi, utemeljeni na vojski. Pod zakoni o kibernetški varnosti so ženske in osebe z raznolikimi spolnimi identitetami aretirane in zaprte zaradi izražanja samih sebe — prav tako kot miroljubni aktivisti za osvoboditev Palestine.'

SAMAR

Kompleks bele golobice, Samar Zughool (she, her)

*Kontakti avtorice so na dnu pisma

V množici je golobica — po možnosti bela — zaprta v škatli ali kletki. Čez nekaj minut pride nekdo z golimi rokami, spusti golobico in jo pošlje na pot. Množica zaploska. Mediji posnamejo fotografije.

Potem pa popolnoma pozabimo:

Zakaj je kletka sploh obstajala?
Zakaj je bila golobica ujeta?
In kdo je pri tem soodgovoren?

Ena golobica za drugo, najdemo se v istem ponavljajočem se krogu in izgubimo bistvo. Ne vemo več, za kaj se sploh borimo. Se borimo za novo kletko? Novo škatlo? Zaradi barve golobice? Morda zaradi kota fotografije, ki jo je izbral medij?

V tem trenutku, dragi_a bralec_ka, te – v popolnem razpadu – prosim: opusti vsak boj in poglej širšo sliko, preden narediš naslednji korak!

Stopi korak nazaj — in poglej celoto.

Vabim te, da se vprašaš:
Si ti golobica, kletka, mediji, množica, zvok?
Si ti zrak pred tem, da ga obdavčijo?
Si vse to – ali zgolj potrošnik neumnosti?

Mir ni — in nikoli ni bil — udobje.
Mir je odmik in pogled od daleč.
Mir je dejanje, ki se ga bojiš narediti.

V Jordaniji smo pogosto praznovali v kompleksu bele golobice.

Nekoč nam je v šoli učitelj povedal o tem, kar Jordanci poznajo kot državljansko vojno iz sedemdesetih let, ali "žalosten september"[1] — mesec, ko naj bi palestinski borci za svobodo poskušali prevzeti nadzor nad Jordanijo. Učitelj je večkrat poudaril, da moramo vedno biti hvaležni za blagoslov miru in varnosti in si želeti, da se takšni dnevi ne povrnejo.

Ko sem prišla domov, sem o tem povedala mami. Povsem zgrožena me je prosila, naj takoj preneham in pogledam širšo sliko.

Mama mi je zaupala zgodbo o eni noči v sedemdesetih, ko jo je med tako imenovano državljansko vojno v Jordaniji metek skoraj ubil. Sedela je na svojem najljubšem kavču v hiši v Ammanu. Šla je po kozarec vode in zaslišala strele. Ko se je vrnila, je videla, da je skozi okno priletela krogla in pristala točno tam, kjer je ona prej sedela.

Ni vedela, kdo je streljal — ulice so bile kaotične. A bila je prepričana: to ni bila državljanska vojna. Njen oče je bil general v vojski, v njihovi hiši pa so skrivoma oskrbovali ranjene palestinske borce za svobodo.

Če pred vojno postaviš pridevnik — "državljanska vojna" — vstopiš v past normalizacije genocidne okupacije Palestinecev, ki traja že več kot 75 let. Past, ki preusmerja naše pripovedi in prizadevanja z osvoboditve proti zionističnemu, militariziranemu in imperialistično podprtemu projektu na poenostavljeno pripoved o »vojni proti miru«.

Spomnim se še enega prizora iz mladosti, ko sem gledala televizijo in videla, kako je leta 2003 v Bagdadu padel kip diktatorja Sadama pred množico ljudi. Nekateri so ploskali, nekateri jokali. A Abeer Al-Janabi, 14-letno dekle, je leta 2006 posilila ameriška okupatorska vojska in pobila njeno celotno družino.

Danes iraški parlament sprejema zakone, ki legalizirajo posilstvo 9-letnih deklic pod krinko institucionaliziranih kapitalističnih ureditev, imenovanih »zakon«.

Po padcu Bagdada je profesor na Univerzi v Jordaniji znova rekel: »Hvala Bogu za blagoslov miru in varnosti.« A jaz se Bogu nisem zahvalila – in se nikoli ne bom – vedno sem bila ateističen otrok.

Tako imenovana varnost v Jordaniji, domnevno povezana z mirom, je enaka kot v Egiptu in na vseh območjih, kjer vladajo s strani ZDA podprti patriarhalni, diktatorski režimi, utemeljeni na vojski. Pod zakoni o kibernetiki varnosti so ženske in osebe z raznolikimi spolnimi identitetami aretirane in zaprte zaradi izražanja samih sebe — prav tako kot miroljubni aktivisti za osvoboditev Palestine.

Na primer, leta 2023 je bil Anas Al-Jamal, eden izmed mnogih aktivistov za svobodno Palestino v Jordaniji, aretiran zaradi objave na družbenih omrežjih. Leta 2024 je bila Suzy Al-Ordoneya, vplivnica na družbenih omrežjih v Egiptu, aretirana zaradi »nespodobnega jezika« med prenosom v živo. Obsojena je bila na dve leti zapore.

Vsaka beseda, ki izpodbija patriarhalne, imperialistično podprte sisteme, je označena kot »nespodobna«.

Vsakršna oblika obstoja žensk in oseb vseh spolov zunaj patriarhalnih imperialnih norm — tako kot aktivisti za svobodno Palestino — je dojeta kot grožnja.

V zadnjih letih sem videla številne mednarodne kampanje v podporo saudski Viziji 2030, v okviru katere želi Mohamed bin Salman, prestolonaslednik Savdske Arabije, do leta 2030 privabiti 100 milijonov turistov.

S to vizijo so bile uvedene lažne reforme za prikrivanje zatiranja žensk, kot na primer »dovoljenje«, da lahko ženske vozijo, ali »zmanjšanje« kazni zaradi izbire oblačil. Kljub temu savdska patriarhalna in islamistična vlada še naprej aretira ženske, če ne nosijo abaje[2], če preizprašujejo o moškem skrbništvu ali preprosto – ker obstajajo.

Leta 2024, medtem ko je Mohamed bin Salman gostil hollywoodske zvezdnike, je njegova represivna vlada obsodila Savdijko Manahel Al-Otaibi na 11 let zapora, ker v javnosti ni nosila abaje — jasen primer amerikaniziranega beljenja, ki kot geopolitično nasilje deluje proti ženskam v Savdski Arabiji.

Nedavno je Trump podpisal orožarski posel v vrednosti več milijard s saudijsko oblastjo – v imenu miru. Ta draga trgovina z orožjem izkorišča mir kot orodje za normalizacijo zionističnega genocidnega zatiranja v Palestini.

Poleg tega prikriva geopolitično nasilje nad ženskami v Savdski Arabiji in drugod, saj saudska patriarhalna vlada zdaj deluje kot moški skrbnik nad »novo Sirijo«.

Nova Sirija v kompleksu bele golobice.

Praznujemo odstranitev sankcij ZDA nad Sirijo, ne da bi postavljali vprašanje o ceni — ne da bi se spraševali, zakaj imajo ZDA sploh moč uvajati sankcije.

Praznujemo golobico, ki zapuša kletko, le da jo nato znova vidimo ujeto.

Pogovori so dolgi, dragi_a bralec_ka. A pustim to za drugo pismo.

Zaključujem s citatom Simone de Beauvoir: "Vsako zatiranje ustvarja stanje vojne. In to ni nobena izjema."

Stopimo izven poenostavljenih obredov vojne proti miru in se združimo, da podremo sisteme zatiranja.

Podreti genocidno zionistično okupacijo Palestine je dejanje interseksijske osvoboditve. Pomeni odvzeti podporo militariziranim, dobičkonosnim režimom, njihovim diktatorskim agentom in patriarhalnemu imperialističnemu stroju vojne in dobička ZDA.

Nazadnje je kompleks bele golobice past dobičkonosnega miru.

Zajame nas, nato nas spusti na svobodo — in vstopimo v začarani krog lovljenja začasnih svoboščin namesto, da bi vprašali in razbili kletko ter sistem, ki jo je zgradil.

[1] Znano je kot »črni september«, mesec, zaznamovan z oboroženim spopadom med jordansko vojsko in palestinskimi borci za svobodo. Vendar je avtorica uporabila izraz »žalostni september«, da bi se izognila ponavljanju rasističnih pripovedi, v katerih je »črno« povezano z nesrečnimi dogodki.

[2] Abaja je dolga, široka halja, ki jo ženske, predvsem na Arabskem polotoku, včasih nosijo po prisili, včasih pa prostovoljno kot obliko skromnega oblačenja.

Samar, Jordanija

Kontakti:

Facebook: Samar Zughool

Instagram: @Samar.zughool2021

LinkedIn: Samar Zughool

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-22/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-22-letters-of-wars-and-peace/>

'...in še vedno smo tukaj, prizadevamo si za mir skupaj z Arabci, Asirci, Armenci, Turki in Jezidi.

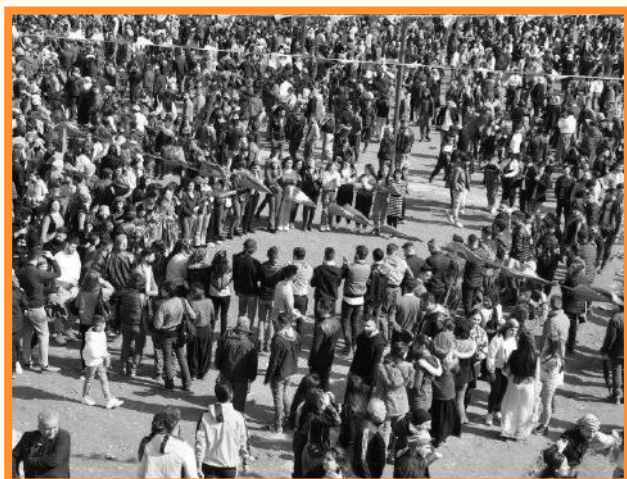
Govorimo z jezikom miru, medsebojnega prepoznavanja in sobivanja z ljudmi, ki so si predolgo povzročali trpljenje. Zamisljamo si sistem, v katerem lahko živimo skupaj, kjer ima vsakdo glas, ki odloča. Kljub številnim težavam, s katerimi se soočamo, smo ponotranjili ta način življenja, saj verjamemo, da je to rešitev za Sirijo in za širši Bližnji vzhod.'

BAVE SHIAR

Ime mi je Bave Shiar. Shiar je moj sin, mučenik revolucije v severovzhodni Siriji. Padel je v boju proti ISIL-u (Daesh) v Kobanêju leta 2015. Poznajo me tudi z naslednjimi imeni: Bave Mahir, Bave Demhat, Yade Leyla in Yade Fatma. Lahko bi nadaljeval z naštevanjem imen, saj smo Kurdi del kolektivne identitete, ljudje, ki zgodovinsko nikoli niso živeli v miru, ker nas je vedno nekdo napadal.

Ker smo Kurdi ne moremo trditi, da smo živeli v miru. Sam sem Kurd. Dolgo časa nam te resnice niso priznali, toda sami jo poznamo in se zanjo borimo. To, da sem Kurd, pomeni, da so me ustavili na nadzornih točkah režima in me v senci topa zvlekli iz avtomobila. Pomeni, da so nam sosedge povedali, da so njihovi sinovi izginili na poti domov z dela.

Kot narod smo v preteklosti preživeli številne pokole. Tega dejstva ne morem ločiti od svojega zasebnega življenja in na ta način se kolektivno borimo za mir še danes.

Celo svoje življenje sem preživel v mestu Qamishli, v majhni soseski na njegovem obrobju. Naši družinski člani živijo v Nusaybinu, v Istanbulu in v Nemčiji. Ne morem jih kriviti, ker so odšli, nimam pravice, da bi to storil. Tisti, ki s(m)o ostali, s(m)o plačali visoko ceno, vendar kljub vsemu živimo lepo življenje. Naša soseska in naše mesto sta tisto, kar poznamo. Da bi z našimi ljudmi preživeli, smo vedno obdržali kanček upanja na uspeh gibanja v gorah. Srdito so se borili, na ravninah pa smo jih pomagali skrivati. Ponoči smo se skrivaj srečevali v domovih, brali v našem jeziku, se samoizobraževali in spoznavali našo zgodovino – pridobivali znanje, ki nam ga v šolah nikoli niso predali.

Napetosti v naši državi so bile prevelike, življenje nevzdržno, despotizem režima, ki ga je vzdrževala stranka Ba'ath, pa še bolj zatiralski. Priložnost, da postanemo povsem samostojni, smo videli v arabski pomladi, ko so se okoli nas sesule države. Bili smo pripravljeni in obenem nepripravljeni. Šli smo na ulice; medtem ko smo korakali počasi, je bila naša mladina hitra. Vsi smo sprejeli svoje vloge, čeprav sam nisem bil več v svojih

dvajsetih. Z vojno smo se soočili z veseljem in obenem s strahom. Ena nesreča je sledila drugi – vzniknil je Daesh. Bili smo pretreseni, na televiziji in preko družbenih omrežij smo spremljali, kako so hitro napredovali, ubijali, posiljevali in prodajali ženske. Bali smo se za svoje žene, sinove in naše hčere. Samoobramba je ostala naša edina možnost.

Veliko front je v tej vojni. Mladi, tako moški kot ženske, so šli na fronto, po korakih so vzpostavili odpor. Ta ni bil zgolj vojaški; naš star avto smo postavili na cesto, da bi si pripeljali hrano in vodo, da bi prevažali zaloge in da bi si delili kruh s tistimi, ki so prižigali majhne ognje, da bi preživel zimo. Ni bilo goriva za ogrevanje naših domov, nobene svetlobe razen svetlečih ostankov, ki so jih povzročili minometi in bombe.

V tistem trenutku smo razumeli, da gre za življenje ali smrt. Lahko bi premagali Daesh ali pa pustili, da bi veselje, ki smo ga čutili ob razglasitvi osvoboditve kantonov Rojave, zdrsnilo v temne kotičke naših src. Boj nas je združil in skozi to okrepljeno solidarnost smo se upirali. Naši ljudje so dali vse, kar so lahko; ni bilo časa niti za spanje niti za počitek. Naredili bi karkoli. S fronte so prihajale novice – zmage in poraze smo merili po tem, koliko ljudi je na določen dan umrlo, koliko jih je preživel, katere vasi so bile izgubljene in katere osvojene. Kobanê je postal naša zadnja iskra, naše zadnje upanje. Naš sin je odšel, pridružil se je številnim mladim iz različnih delov Kurdistanu, da bi branil Kobanê.

Zdaj se soočamo z realnostjo: izgubili smo ga. Žalovali smo za njim, pokopali smo ga na pokopališču mučenikov v Qamishliju, kjer je stotine ljudi stopalo z nami v žalovanju. **Toda zmagali smo: dobili smo svobodo, dobili smo mir.** Nimamo besed, s katerimi bi opisali Daesh, s katerimi bi ostalim prenesli opise bitk, ki smo jih bojevali, bitk, polnih groze in bolečine. Vendar najdemo besede, s katerimi lahko izrazimo svojo zavezo: nikoli ne bomo za seboj pustili svojega sina niti vseh tistih, ki so padli z njim. Svojo revolucijo imenujemo Soresa Şehidan, Revolucija mučenikov. Premagali smo Daesh, vendar nas Turčija še vedno bombardira, zgradila je 700 kilometrov dolg zid, ki nas ločuje od naših bratov in sester v Bakur Kurdistanu.

Kljub vsemu ostajamo zavezani gradnji novega sistema – demokratičnega sistema, ki se razvija že 13 let. Komune so postale naši jarki, naši kraji pa kraji srečevanj in demokratičnega odločanja. Prijatelji so obnovili Rojavo in še vedno smo tukaj, prizadevamo si za mir skupaj z Arabci, Asirci, Armenci, Turki in Jezidi.

Govorimo z jezikom miru, medsebojnega prepoznanja in sobivanja z ljudmi, ki so si predolgo povzročali trpljenje. Zamišljamo si sistem, v katerem lahko živimo skupaj, kjer ima vsakdo glas, ki odloča. Kljub številnim težavam, s katerimi se soočamo, smo ponotranjili ta način življenja, saj verjamemo, da je to rešitev za Sirijo in za širši Bližnji vzhod. To je lekcija, ki smo se je naučili: ne moremo govoriti o pravem miru, dokler ženske niso svobodne in dokler aktivno ne morejo sodelovati z nami, saj smo se od njih naučili resničnega jezika miru.

Bave Shiar, Rožava

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-23/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-23-letters-of-wars-and-peace/>

'Mir ne pride sam od sebe, rečeno z oksimoronom, za mir se boriš. Kot verjamem, ta boj ni boj, ki bi ga bojevali z orožjem, temveč boj, ki ga bojujemo z nepodkupljivostjo, vztrajnostjo, solidarnostjo in ljubeznijo.'

MILICA

Najlepša in hkrati najtežja življenjska izkušnja, lahko ji rečemo tudi začasna identiteta, je: biti migrantka. Lepa je, ker ti prinese nov dom – ulice, ljudi, prijatelje, jezik, stanovanje, glasbo, kino, kulturo, raznolikost, učenje, ljubezen. Težko je, ker: upravna enota, pogrešanje, denar, jezik, ljudje, diskriminacija, nepripadanje.

Skozi izkušnjo migracije nekakšne male vojne in boje nosiš s seboj, tudi če se preseliš iz popolnoma urejene države (ali takšna država sploh obstaja?), kaj šele, če se preseliš iz države, ki jo pretresajo nemiri. V Srbiji ni vojne, ampak vojne z orožjem, s padajočimi bombami so v nekem delu sveta trajale vsak trenutek mojega - in tvojega - življenja. Na žalost je bil tudi moj konec sveta v vojni - ne samo enkrat. Ok, bila sem majhna, pozabila sem – bi nekdo rekel. Ja, pozabila sem, ampak »telo pomni«, če se izrazim poetično. V Srbiji ni vojne, so pa nemiri. Tam tudi po koncu vojne ni miru.

V Srbiji nikoli nisem zares živela v miru. Niti v svojem notranjem miru, na katerega vztrajno upam, ne v tistem socialnem, ki bi prišel v obliki nepolarizirane družbe, pravne države, optimizma, upanja in nekonfliktnosti. Takšnega miru še nismo imeli in nemir je bil vseprisoten tudi takrat, ko na ulicah ni bilo množic ljudi. Prebivalci Srbije so na ulicah od leta 2016, občasno, že več kot šest mesecev pa v Srbiji potekajo protesti brez primere in akcije državljske nepokorščine. V imenu miru blokirajo ulice, ne hodijo na predavanja, ampak jih sabotirajo, protestirajo pred zdravstvenimi ustanovami, kjer delajo, s traktorji se vozijo po asfaltu, cele dneve hodijo in vse to se res dogaja v imenu miru – da bi se končno nekaj spremenilo v sistemu, ki razpada od sporov, nepotizma, korupcije, krivic, preganjanja in sovraštva.

Kot novinarka, ki je v Srbiji 12 let delala na Javnem servisu Vojvodine, ki je v vsem tem času, rekla bi le dve leti, resnično deloval v javnem interesu, sem bila priča propadu poklica in omadeževanju javnega servisa. Ker teh krivic nisem zgolj nemo opazovala, temveč sem se skupaj s sodelavci in sodelavkami že leta 2016 podala v boj za ohranitev poklica ter medijske svobode, sem velik del svoje novinarske kariere preživela v uporu, na tovarnjaku, v protestni koloni, v spopadih z nadrejenimi. Prenašala sem mobing in si uničevala zdravje.

Zato je bila odločitev za selitev edina pravilna.

Naj poudarim, da študentje in študentke v Republiki Srbiji niso razlog za nemire, oni so generacija, ki nas bo rešila nemira, v katerem živijo generacije. Ampak ali bo ta mir tudi moj, četudi ne živim več v Srbiji? Ko se preseliš iz svoje države v drugo, se vse podvoji, veselje in žalost, nemir in skrb. Da bi živela v miru, potrebujem več kot prej, potrebujem mir v stari in novi državi,

Protest v Srbiji, 8.marec 2023

pa tudi tisti osebni mir, ki ga je najtežje doseči, sploh ko si priseljenka. Mir ne pride sam od sebe, rečeno z oksimoronom, za mir se boriš. Kot verjamem, ta boj ni boj, ki bi ga bojevali z orožjem, temveč boj, ki ga bojujemo z nepodkupljivostjo, vztrajnostjo, solidarnostjo in ljubeznijo.

Tako kot že mesece ob podpori kmetov, profesorjev, zdravnikov, staršev, upokojencev in vseh ostalih, protestirajo mladi v Srbiji. To vidim kot recept, ki bi ga lahko udeležili v mednarodnem prostoru, kar se sicer že dogaja. Res je, da je ta internacionalizem večinoma še balkanski, saj podpora Srbiji že mesece prihaja z ulic Ljubljane, Maribora, Rijeke, Zagreba, Sarajeva, a prihaja tudi z Dunaja, Amsterdama, Soluna in drugih mest. Samo solidarnost ljudi in skupen odpor proti avtokraciji lahko reši ta svet.

Ljubljana je mesto, ki ga imam rada med drugim tudi zato, ker tu redno potekajo protesti proti vojni v Palestini, za pravice žensk, delavcev, zadnje mesece pa tudi v podporo študentom in študentkam v Srbiji. Ne morem govoriti o tem, kako učinkoviti so ti protesti, a izražanje našega stališča na tak način je najmanj, kar lahko storimo v imenu miru, saj mir nikoli ne more preživeti v samoti. **Dokler ne bomo svobodni vsi, nihče ne bo svoboden.**

Milica, Srbija

Dostop do pisma v slovenščini:

<https://www.mirovni-institut.si/ziveti-mir/ziveti-mir-24/>

Dostop do pisma v angleščini:

<https://www.mirovni-institut.si/en/living-peace-24-letters-of-wars-and-peace/>

Kolofon

Avtorice_ji pisem: Aber, Javan, Jurij, Arlene, Abu Amra, Armand, Divine, Anastasia, Ayen, Mora, Jackie, Payman, Pacifique, Eva, Wafaa, Emina, Nino, Laura, Irene, Boro, Ebadi, Samar, Bave in Milica

Avtorice_ji fotografij: avtorice_ji pisem

Projektna skupina: Skupina za mir Mirovnega inštituta (Lana Zdravković, Maja Ladić, Marko Ribač, Brankica Petković, Iztok Šori, Jasna Babić Zrimšek, Urška Hartman)

Urednice_ki: Maja Ladić, Marko Ribač, Lana Zdravković

Prevod: Maja Ladić, Marko Ribač, Lana Zdravković

Oblikovanje in prelom: Špela Kranjec

Izdajatelj: Mirovni inštitut, Metelkova 6, 1000 Ljubljana

Leto izida: 2025

Prva e-izdaja

Mirovni inštitut
Inštitut za sodobne družbene in politične študije
The Peace Institute
Institute for Contemporary Social and Political Studies

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 255830787

ISBN 978-961-7262-01-8 (PDF)

Publikacija je objavljena pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva – Nekomercialno – Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna (CC BY-NC-SA 4.0).

Pisma o vojnah in miru